

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

31 illik
tarix- Müstəqilliyi
qazanmaq və onu
qoruyub saxlamaq

12

Azərbaycanın sülh düsturu

8

№ 199 (6640) 29 oktyabr
2022-ci il. Qiyməti 60 qəpik

44 günlük Vətən müharibəsi: Qələbə tariximizin yazıldığı günlər

7

Azərbaycan-Türkiyə
münasibətləri bənzərsiz
və sarsılmazdır!

4

Türkiyə Respublikasının
milli bayramı -
Respublika Günü

11

Azərbaycanda
sosial sahibkarlığın
inkişafı necə gedir?

5

Gürcüstan
səfərində nə
kimi önəmli qərarlar
qəbul olunub?

6

Ölkənin
siyasi
həyatını
dəyişən
partiya

6

Metroda
qiymətlər qalxır?

16

DIQQƏT:
Yenidən
qapanmalar
olacaq?

“Azərbaycan və Rusiya arasında əlaqələr uğurlu və dinamik inkişaf edir”

Prezident İlham Əliyev Rusiya Baş nazirinin birinci müavini qəbul edib

“Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgələrinin bərpası işində Azərbaycana ən çox dəstək verən yenə də qardaş Türkiyədir”

Trixin ən önəmli anlarında Azərbaycana dayaq olmuş qardaş Türkiyənin İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı da yanımızda olmasını, Siz başda olmaqla bütün xalqımızın müharibənin ilk saatlarından son dəqiqələrinə qədər bizi dəstəkləməsini daim yüksək qiymətləndirir və heç zaman unutmuruq. Bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğana qardaş ölkənin milli bayramı - Respublika Günü münasibətilə ünvanladığı təbrik məktubunda bildirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 28-də Rusiya Federasiyası Baş nazirinin birinci müavini Andrey Belousovu qəbul edib. Görüşdə ölkələrimiz arasında bütün sahələrdə əlaqələrin uğurlu və dinamik

inkişafı qeyd edildi, ticarət dövriyyəsinin artımı vurğulandı. Söhbət zamanı iqtisadi-ticarəti, nəqliyyat-logistika, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi, maliyyə-bank, turizm və digər sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı məsələlər müzakirə olundu.

Baş nazir: “Azərbaycanın suveren ərazisi müzakirə mövzusu deyil”

MDB Hökumət Başçıları Şurasının Astanada keçirilən iclasında Ermənistanın baş nazirinin müavini Mqer Qriqoryan çıxışında Azərbaycanın ünvanına bir sıra əsassız ittihamlar səsləndirib.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirdilər ki, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov bütün çıxışlardan sonra söz alaraq Ermənistanın baş nazirinin müaviniyə ittihamlarına cavab verib. Azərbaycanın 44 günlük müharibədə Qələbədən sonra Qarabağ münaqişəsinin başa çatdığını elan etdiyini bildiren Baş nazir deyib: “Azərbaycan işğal olunmuş ərazilərini özü azad edib və qonşu dövlətlə sülh sazişi imzalamağa hazırdır. Azərbaycanın irəli sürdüyü beş prinsip Ermənistan tərəfindən əsasən dəstəklənmişdi. Biz bu mövqedən çıxış edərək bu gün gündəlikdəki məsələlər barədə konstruktiv ruhda danışımağa çalışmışıq. Lakin Ermənistanın baş nazirinin müavini tərəfindən burada ölkəm barədə faktların qərəzli və kobud şəkildə təhrif olunması məni çıxış üçün bir daha söz almağa məcbur etdi.

Fəlsəfədə əxlaq deyilən bir anlayış var. Əxlaq həm insani, həm də dövlətlərarası münasibətlərə aiddir. Qonşu dövlətin ərazisini 30 il ərzində işğal altında saxlamış, keçmiş Dağlıq Qarabağa heç bir aidiyyəti olmayan yeddi rayonu işğal etmiş, silahlı qüvvələri suveren qonşu dövlətin ərazisində daşı daş üstündə qoymamış, dağıdılacaq biləcək nə varsa hamısını - şəhərləri, kəndləri, bütün canlı və cansız varlıqları, ekologiyaları, əxlaqi, mənəvi dəyərləri məhv etmiş ölkə bu gün guya bizim Silahlı Qüvvələrimiz tərəfindən Ermənistanın ərazi bütövlüyünü pozan hansısa məqamlardan danışır”.

MDB Hökumət Başçıları Şurası üzvlərinin diqqətinə çatdırılıb ki, bütün bu 30 il ərzində Ermənistanın siyasi istəblişmenti BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnəsinə və digər beynəlxalq təşkilatların sənədlərinə məhəl qoymadan suverenlik, sərhədlər, işğal anlayışlarını xatırlamayıb.

Əli Əsədov daha sonra qeyd edib: “Bu proses dünən başlamayıb. Siz hamınız bunu bilirsiniz. Düşünürdük ki, münaqişə başa çatıb və biz dinc əməkdaşlığa hazırıq. Mən öz çıxışımnda bununla əlaqədar dedim ki, biz Azərbaycan və Rusiya prezidentlərinin, habelə Ermənistanın baş nazirinin 2020-ci və 2021-ci illərdə imzaladıkları üçtərəfli bəyanatlara tərəfdarıq. Təəssüf ki, Ermənistan rəhbərliyinin mövqeyi bizim üçün anlaşılmazdır. Prinsip etibarilə bu, onların işidir. Baş nazir bir söz deyir, onun müavini isə tamam başqa söz. Bu, Ermənistanın daxili siyasi mövqeyidir, bu, onların işidir. Lakin biz nəyəsə hədəflənməliyik”.

Baş nazir iclas iştirakçılarını Ermənistan silahlı qüvvələrinin bu ilin sentyabr ayında törətdiyi təxribatlar barədə məlumatlandı-

raraq deyib: “Sentyabrın 12-dən 13-nə keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın Kəlbəcər və Laçın rayonlarını atəşə tutublar. Bunlar Ermənistanın çıxdığı rayonlardır. Lakin belə bir məsələ var: “Gedirsən, get”. Onlar Azərbaycanın digər əsas hissəsini - Daşkəsən və Zəngilan rayonlarını da atəşə tutublar. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri əks-hücum əməliyyatına başladı. Nəticədə Azərbaycanın 71 hərbi qulluqçusu həlak oldu. Bizdə olan məlumata və Ermənistan mətbuatının yazdığına görə, erməni tərəfinin itkiləri təqribən 450 hərbi qulluqçudan ibarət olub.

Mən Ermənistan nümayəndəsinin də iştirakı ilə bir neçə dəfə demişəm ki, hər bir dövlət üçün qırmızı xətlər var. Azərbaycan Ermənistanla dinc əməkdaşlığa, sülh sazişi bağlamağa hazırdır. Lakin biz öz torpağımızın bir qarışığını da verməyəcəyik”.

Baş nazir Əli Əsədov deyib: “Sərhədlərin delimitasiyası üzrə komissiyanın Ermənistan tərəfindən olan rəhbəri bu gün deyir ki, bu proseslər getmir. Azərbaycan birinci gündən bu prosesdə iştirak edir. Ermənistan bu prosesi bir neçə dəfə pozub. Biz bu prosesi davam etdirməyə hazırıq. Azərbaycanın suveren ərazisi müzakirə mövzusu deyil. Qarabağ Azərbaycandır! Demişik ki, Azərbaycan ərazisində heç bir Dağlıq Qarabağ mövcud deyil. Qarabağ iqtisadi rayonu və Azərbaycanın erməni mənşəli vətəndaşları var. Əgər onlar Azərbaycan vətəndaşlığını tanıyarlarsa, bizim Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, əgər onlar Azərbaycan qanunlarına tabe olsalar, Azərbaycanın başqa millətlərdən olan bütün vətəndaşları kimi, onların da bütün hüquqları təmin ediləcəkdir”.

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, bu gün də Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgələrinin bərpası işində və yenidən qurulmasında Azərbaycana ən çox dəstək verən yenə də qardaş Türkiyədir. “Bir neçə gün bundan əvvəl Sizin Azərbaycana səfəriniz çərçivəsində Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının, “Dost Aqropark” ağıllı kənd təsərrüfatı kompleksinin açılışında iştirakımız, bir sıra mühüm infrastruktur layihələrinin təməlini birgə qoymağımız qardaşlıq münasibətlərimizin sarsılmaz əmələlərinin bariz ifadəsidir”, - deyərək məktubda qeyd edilir.

Şuşa Bəyannaməsinin əhəmiyyətinin vurğulandığı təbrikdə daha sonra deyilir: “Şuşa Bəyannaməsi ilə müttəfiqlik zirvəsinə ucalmış əlaqələrimizin həyatın bütün sahələrində, istər siyasət, iqtisadiyyat, enerji, nəqliyyat, mədəniyyət, təhsil, hərbi və digər sahələrdə özünü göstərməsi bizi çox sevindirir. Əminəm ki, “Bir millət iki dövlət” şüarını rəhbər tutan ölkələrimiz arasında müttəfiqlik münasibətləri birgə söylərimizlə bundan sonra da yüksələn xətlə və uğurla inkişaf etməyə davam edəcəkdir.

Türkiyə gündən-günə güclənən, sürətlə inkişaf edən, beynəlxalq aləmdə söz sahibi olan ən qüdrətli ölkələrdən birinə çevrilib. Bu gün siyasi, iqtisadi, hərbi, texnoloji və digər sahələrdə əldə etdiyi mühüm nailiyyətləri ilə qardaş Türkiyə ən qabaqcıl ölkələr sırasındadır. Eyni zamanda, son dərəcə mürəkkəb proseslərin cərəyan etdiyi dünyada və regionda sülhün və sabitliyin bərqərar olması, haqqın və ədalətin müdafiəsi naminə ardıcıl və qətiyyətli mövqeyi ilə beynəlxalq müstəvidə yüksək nüfuz və hörmət qazanıb.”

Qazanılan uğurların təməlinə Rəcəb Tayyib Ərdoğanın zəhmətinin və yorulmaz əməyinin, onun müdrik rəhbərliyi ilə aparılan dövlət siyasətinə türk xalqının böyük etimadı və dəstəyinin dayandığını vurğulandığı məktubda deyilir: “Qüdrətli Türkiyə Respublikasının hər bir uğurunu öz uğurumuz hesab edirik, bundan hədsiz qürur duyuruq.

İftixar hissi ilə qeyd etmək istərdim ki, dostluq və qardaşlıq üzərində qurulmuş Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin bu gün dünyada bənzəri yoxdur. Əcdadlarımızın mənəvi mirası olan qardaşlığımız, birliyimiz və həmrəyliyimiz xalqlarımız üçün əsas yol istiqaməti, bölgə və dünya üçün mühüm təhlükəsizlik və sabitlik amilidir”.

Türk dövlətləri və xalqları arasında siyasi-mədəni bağların möhkəmləndirilməsi yaşadığımız dövrdə yeni mərhələyə yüksəlib. Qarşılıqlı tərəfdaşlıq əlaqələrinin gücləndirilməsinə yeni baxış bucağından yanaşan Azərbaycan Prezidenti çıxışlarının birində bildirdiyi kimi, "Bizi birləşdirən ortaq soy-kök, tarix, mədəniyyət və milli dəyərlər qarşılıqlı səmərəli fəaliyyətimiz üçün mühüm əsasdır." Azərbaycan türk dövlətləri ilə konstruktiv tərəfdaşlıq münasibətlərinin qurulmasının ölkəmizin xarici siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir.

Müasir və qloballaşan dünyamızda ümumtürk gələcəyinin yeni üfqlərinin formalaşdırılması zamanın tələbi və zərurətdir. Türk dövlətləri arasında qurulan əməkdaşlıq daha da güclənib və yeni, daha düşünülmüş, pragmatik mərhələsinə start verilib. Qeyd edək ki, bu gün türk dövlətlərinin siyasi fəallığı dünya siyasətinin gündəliyinin müəyyən edilməsinə getdikcə daha çox təsir göstərir. Dünən Azərbaycanın Audiovizual Şurası tərəfindən təşkil olunan Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv və müşahidəçi dövlətlərin Audiovizual Media üzrə Tənzimləyici Orqanlarının keçirilən 1-ci Toplantısı türk dövlətlərinin araya gəlməsində daha bir əhəmiyyətli hadisəyə çevrildi. TDT-na üzv dövlətlər - Türkiyə, Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan, həmçinin, müşahidəçi üzv Macarıstan və Türkmənistanın audiovizual media sahəsi üzrə tənzimləyici qurumlarının və digər dövlət rəsmilərinin bir araya gəldiyi toplantıda türkdilli dövlətlərin audiovizual media və onun tənzimlənməsi sahəsində əməkdaşlığının möhkəmləndirilməsi, TDT-na üzv və müşahidəçi dövlətlərin Audiovizual Media üzrə Tənzimləyici Orqanlarının Forumunun yaradılması ilə bağlı Türkiyə tərəfinin təqdim etdiyi Konsepsiya müzakirəsi olub. Son zamanlar TDT çərçivəsində üzv ölkələr arasında həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əməkdaşlığın inkişaf etməsi həmin tendensiyanın televiziya və radio yayımının tənzimlənməsi sahəsində əməkdaşlığa da təkan verir. Türk dövlətləri arasında bütün sahələrdə güclənən və yeni perspektivləri açılan əməkdaşlıq media, o cümlədən audiovizual media və onun tənzimlənməsi sahəsində də gücləndirilməsinin zəruri edir. 28 oktyabr 2022-ci il tarixində Şuşa şəhərində Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv və müşahidəçi dövlətlərin Audiovizual media üzrə Tənzimləyici Orqanlarının Forumunun yaradılması barədə Niyət Bəyannaməsi imzalanacaq.

TÜRK DÖVLƏTLƏRİ ARASINDA SƏMƏRƏLİ, ETİBARLI SIYASI DIALOQ QURULUB

Tarixi dövrə nəzər salsaq görərik ki, Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası türkdilli ölkələr arasında hərtərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsinə böyük imkanlar yaratmış oldu. Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası yarandığı gündən Azərbaycan bu təşkilatın Türk coğrafiyasında inteqrasiya proseslərinin avanqardına çevrilməsi üçün mühüm addımlar atmışdır. Şuranın indiyə qədər keçirilmiş bütün zirvə görüşündə Azərbaycan yüksək səviyyədə təmsil olunmuşdur.

Türkdilli dövlətlər arasında səmərəli, etibarlı siyasi dialoq qurulub, bütün sahələrdə hərtərəfli əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsi istiqamətində tədbirlər həyata keçirilir. Türkdilli ölkələrin vahid platformada birləşməsi bu ölkələr arasında siyasi, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə əməkdaşlığın yüksələn xətlə inkişafına təkan verir. 2009-cu ilin oktyabrında türkdilli ölkələrin dövlət başçılarından Naxçıvanda keçirilən toplantısında Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının (TDŞ) yaradılması barədə qərarın qəbul edilməsi əməkdaşlığın yüksəlməsində mühüm rol oynadı və dünyada türk birliyinin daha da güclənməsinə şərait yaratmış oldu. Naxçıvan sazişinin imzalanmasından keçən müddət ərzində reallaşan layihələr, imzalanan sazişlər və s. türk dövlətləri arasında münasibətləri daha da yaxınlaşdırmış oldu. Naxçıvan sazişinin imzalanmasından keçən

Türk dövlətləri arasında inteqrasiyanı dərinləşdirən platforma

İlham Əliyev: "Türk Dövlətləri Təşkilatının təkcə ölkələrimiz, xalqlarımız üçün deyil, dünya üçün önəmi bundan sonra da artacaq"

dövr ərzində görülən işlər, qarşılıqlı səfərlər türk dövlətləri arasında inteqrasiyanı dərinləşdirmək üçün səmərəli platformaya çevrilib.

TƏŞKİLATIN TƏMƏLİNDƏ TƏBİİ MÜTTƏFİQLƏR YERLƏŞİR

Azərbaycan Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına Sədrilik dövründə türk dünyasının birləşməsinə böyük töhfələrini verdi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Türk Şurasının Sədri İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Türk Şurasının videokonfrans vasitəsilə fəvqəladə Zirvə görüşünün keçirilməsi və bu görüşün koronavirus pandemiyası ilə mübarizə mövzusunda həsr olunması dövlət başçılarının səviyyəsində pandemiya ilə bağlı Zirvə görüşünü keçirən ilk beynəlxalq tədbir kimi tarixə düşdü. Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VIII Zirvə Görüşünü xüsusilə qeyd etməliyik. Qəbul olunan tarixi qərarlarla yadda qaldı. Zirvə görüşündə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının adının "Türk Dövlətləri Təşkilatı"na dəyişdirilməsi haqqında Qərar, Türkmənistanın Türk Dövlətləri Təşkilatında müşahidəçi statusunun verilməsi haqqında Qərar, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin "Türk Dünyasının Ali Ordeni" ilə təltif edilməsi haqqında Qərar, Türk Şurası VIII Zirvə Görüşünün Bəyannaməsi, "Türk dünyasına baxış - 2040" sənədinin qəbulu ilə bağlı Qərar, "Türk dünyasının birliyinə verdiyi töhfələrə görə" Türk Dövlətləri Təşkilatının Əlişir Nəvai adına Beynəlxalq Mükafatı haqqında Qərar, Türk Dövlətləri Təşkilatında müşahidəçi status haqqında qaydalara dair Qərar və digər qərarların imzalanması tarixi hadisə olaraq əhəmiyyət daşıyır. Cənab Prezident Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VIII Zirvə Görüşünün tarixi əhəmiyyətinə toxunaraq bildirmişdir ki, biz Şuramızı təşkilata çeviririk və bu təşkilatın çox gözəl gələcəyi var: "Çünki bu təşkilatın təməlinə təbii müttəfiqlər yerləşir və həm tarix, həm mədəniyyət, həm bizim ənənələrimiz, bizim adət-ənənələrimiz, bax, bu, birliyi dikte edir. Eyni zamanda, indiki dünyada təhlükələr hər ay, hər il yaranır və əfsuslar olsun ki, dünyanın aparıcı ölkələri bu təhlükələrə qarşı düzgün addımlar ata bilmirlər və əminəm ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının təkcə ölkələrimiz, xalqlarımız üçün deyil, dünya üçün önəmi bundan sonra da artacaq.

Çünki bizim işbirliyimiz səmimidir, biz hamımız qardaş, bir-birimizə qardaş deyirik, biz hamımız ənənəvi dəyərlər üzərində ölkələrimizi inkişaf etdiririk".

Azərbaycanın iqtisadi inkişafı regionda həyata keçirilən transmilli layihələrin uğurla reallaşmasına gətirib çıxarıb. İstismara verilən Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz kəmərləri Xəzər neftini və qazını dünya bazarlarına çıxarıb. Orta Asiyanın karbohidrogen ehtiyatları Xəzər dənizi və Azərbaycan vasitəsi ilə dünya bazarlarına nəql edilir. Aktau və Bakı dəniz limanları arasında gəmi daşımalarının inkişafını da vurğulamalıyıq. 2013-cü ildə Bakı, Aktau və Samsun beynəlxalq dəniz limanları arasında Türk qardaş limanları haqqında Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır. Aktau və Bakı dəniz limanları arasında gəmi daşımalarının inkişaf etməkdədir. Bakı-Aktau bərə yolu ilə neftlə yanaşı dəmir yol vaqonları, avtomobil, taxıl və s. yüklərin daşımaları da yerinə yetirilir. Aktau portundan Qazaxıstanın şimalını birləşdirən 400 km-lik dəmir yolu kənd təsərrüfatı məhsulları və s.-nin daşınmasını xeyli səmərəli edir. Bütün bu layihələr qədim İpək Yolunun bərəpəsi və türk əməkdaşlığı çərçivəsində ticarət və sərmayə əməkdaşlığının gələcək inkişafı məqsədi ilə həyata keçirilib. Türk dövlətlərarası irimiqyaslı infrastruktur layihələri də reallaşdırılıb və bu da yamalıdır. Hazırda bir sıra böyükmiqyaslı layihələr həyata keçirilməkdədir.

"BİZƏ, HƏR BİRİMİZƏ ƏLAVƏ GÜC VERƏN TÜRKİYƏNİN GÜCLƏNMƏSİDİR"

2020-ci il türk dünyası məhsuldar, Zəfərli olaraq yadda qaldı. Belə ki, türk dünyasının önəmli uğurları, ən başlıcası Azərbaycan ərəzilərini işğaldan azad olunması, Azərbaycanın suverenliyinin və ərəzi bütövlüyünün bərpa edilməsi əhəmiyyətli hadisədir. Azərbaycan tərəfi məsələnin sülh yolu, danışıqlar masasında həll edilməsi istiqamətində addımlar atmış olsa da, Ermənistan faktiki olaraq danışıqlardan imtina etdi və ölkəmiz döyüş meydanında öz sözünü deyərək Zəfər qazandı. Hamının bildiyi kimi, Türkiyənin Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan 2020-ci ilin sentyabrın 27-də müharibə başlanan gün açıq şəkildə Azərbaycana dəstək ifadə edərək, Türkiyənin Azərbaycanın yanında olmasını ifadə etdi. Türk Şurası sent-

aybrın 28-də Azərbaycana dəstək xarakterli açıqlama verdi. Eləcə də digər beynəlxalq təşkilatlar - Qoşulmama Hərəkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Azərbaycana siyasi dəstək göstərdilər. Bu gün dünya miqyasında Türkiyə siyasi, iqtisadi, hərbi gücü ilə tanınır. "Türkiyənin inkişafı, Türkiyədə sabitliyin təmin olunması bütün türk dünyası üçün önəmli şərtidir", - deyən Cənab Prezident bildirib ki, türk dünyasının mərkəzində dayanan güclü Türkiyə dövlətidir: "Bizə, hər birimizə əlavə güc verən Türkiyənin güclənməsidir və buna görə hər birimiz əziz Qardaşımıza minnətdar olmalıyıq". TDŞ hər zaman Ermənistan və Azərbaycan arasında mövcud olmuş münaqişə ilə bağlı Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləmiş və 2020-ci ilin iyul ayında baş vermiş Tovuz hadisələri və 27 sentyabr tarixindən başlayaraq, Ermənistan tərəfindən həyata keçirilən tərbiyələrlə bağlı mütəmadi olaraq bəyanatlar vermişdir. TDŞ-in baş katibi 2020-ci ilin 20 oktyabr tarixində Gəncə şəhərini ziyarət etmiş, Ermənistan tərəfindən Gəncənin raket atəşinə tutulması ilə bağlı Türk dünyası adından həmrəyliyi nümayiş etdirən bəyanatla çıxış etmişdir. İşğaldan azad edilmiş ərəzilərimizin bərəpəsi və yenidən qurulması layihələrinə Türk Şurasına üzv və müşahidəçi ölkələrdən olan şirkətlər və iş adamları maraqlıdır, bu xüsusda 2021-ci il sentyabrın 10-da Bakı şəhərində "Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş Qarabağ regionunun bərəpəsinə və inkişafına həsr olunmuş" biznes forum keçirilmişdir. Türkdilli dövlətlər arasında media sahəsində əməkdaşlıq da olduqca önəmlidir. Belə ki, Azərbaycan və Türkiyə arasında artıq media platforması yaradılmışdır. Ən çətin anlarda türk dünyası Azərbaycanın yanındadır. Türk Dövlətləri Parlament Assambleyasının Katibliyi Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Daşkəsən, Kəlbəcər və Laçın istiqamətlərində insan tələfatı və yaralanması ilə nəticələnən hərbi tərbiyələri qətiyyətlə qınayıb. TÜRK-PA beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə sadıqlığını və qardaş Azərbaycanın ərəzi bütövlüyünə və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına güclü dəstəyini bir daha təsdiq edərək, Cənubi Qafqazda davamlı sülh və sabitlik naminə Azərbaycan və Türkiyə arasında münasibətlərin normalaşdırılması üçün səylərin əhəmiyyətini vurğulayır. Əlbəttə ki, bütün bunlar türk dünyasını vahid bir məslək ətrafında birləşdirir və təcəssümüdür. Şərqi Zəngəzur və Qarabağ bölgələrinin bərəpəsi üçün Azərbaycana ən çox dəstək verən də qardaş ölkə Türkiyədir. Türkiyənin bir çox şirkətləri infrastruktur layihələrində iştirak edirlər. Bu gün Zəngəzur dəhlizinin yaradılması təkcə iqtisadi deyil, həm də böyük siyasi əhəmiyyət daşıyan hadisə kimi böyük əhəmiyyətə malikdir. "Zəngəzur koridoru isə həm türk dünyasını, həm Avropanı, həm qonşularımızı birləşdirir biləcəkdir bir layihədir", - deyən Cənab Prezident bildirib: "1920-ci ildə sovetlər hakimiyyəti Zəngəzuru Azərbaycandan qoparıb Ermənistanla verməkə türk dünyasının coğrafi bağlantısını pozmuşdur və bunu xəritəyə baxmaqla hər kəs görə bilər. Bu gün isə biz bu coğrafiyanı bərpa edirik. Artıq neqliyyat, kommunikasiya layihələrinin həyata keçirilməsi ilə biz bu coğrafiyanı yenidən bağlayırıq, birləşdiririk və ümid edirəm ki, buna sona qədər müvəffəq olacağıq." Bu günlərdə Prezident İlham Əliyevin Türkiyənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilə birlikdə Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının, "Dost Aqropark" ağıllı kənd təsərrüfatı kompleksinin birinci mərhələsinin açılışını etməsi, Cəbrayıl Qumlaq stansiyasının, "Azərbaycan-Türkiyə Beynəlxalq Meşə Təlim Mərkəzi" və s. təməlini qoyması böyük iqtisadi və siyasi əhəmiyyət kəsb edir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri bənzərsiz və sarsılmazdır!

Ankarada YAP Sədrinin müavini ilə AK Parti Sədrinin birinci müavini arasında görüş keçirilib

Xəbər verildiyi kimi, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Sədr müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Ədalət və İnkişaf Partiyasının (AK Parti) dövləti ilə qardaş Türkiyə Respublikasına səfərdədir.

Səfər çərçivəsində oktyabrın 28-də Ankarada YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov ilə AK Parti Sədrinin birinci müavini Numan Kurtulmuş arasında görüş keçirilib.

Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin dostluğa, qardaşlığa və strateji müttəfiqliyə əsaslandığını söyləyən Numan Kurtulmuş partiyalarımız arasındakı əlaqələrin də yüksələn xətt üzrə inkişaf etdiyini vurğulayıb. O, dövlət başçılarımızın siyasi iradələrinə uyğun olaraq, iki hakim partiya arasında əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi istiqamətində mühüm addımların atıldığını, bu kontekstdə qarşılıqlı

Tahir Budaqov: "Birgə təşəbbüslərimiz ölkələrimizə inkişaf, regiona isə firavanlıq və sabitlik vəd edir"

sında Əməkdaşlıq Protokolunun imzalanmasından sonra mühüm addımların atıldığını vurğulayan YAP Sədrinin müavini qarşılıqlı səfərlərin və hər iki partiyanın birgə təşkilatçılığı ilə müxtəlif tədbirlərin keçirilməsinin münasibətlərə dinamizm gətirdiyini qeyd edib.

Yeni Azərbaycan Partiyasının "Türkiyənin yüz ili" təqdimat proqramına Türkiyəyə xaricdən dəvət edilmiş yeganə siyasi təşkilat olduğunu xatırladan Tahir Budaqov deyib: "Bu, iki dost, qardaş və strateji müttəfiq ölkə arasındakı münasibətlərin nümunəvi xarakter daşdığını göstərir, o cümlədən YAP-AK Parti əlaqələrinin yüksək səviyyəsindən xəbər verir. Həm ölkələrimiz, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Ədalət və İnkişaf Partiyası liderlərimizin - Prezident İlham Əliyevin və Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın öndərliyində böyük məsafə qət edərək mühüm uğurlara imza atıblar. Şübhəsiz ki, siyasi partiyalar olaraq bundan sonra da dövlət başçılarının qardaşlıq münasibətlərini, Azərbaycan ilə Türkiyə arasında sarsılmaz strateji müttəfiqliyi əsas və örnək götürərək əlaqələrimizi daha da gücləndirəcək, səmərəli, faydalı və məqsədyönlü birgə fəaliyyətimizi uğurla davam etdirəcəyik".

Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan-Türkiyə dostluq qrupunun üzvü Ramil Həsənin və YAP Mərkəzi Aparatının informasiya texnologiyaları və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Nurlan Qələndərovun da iştirak etdiyi görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər müzakirə olunub, səmərəli fikir mübadiləsi aparılıb.

səfərlərin həyata keçirilməsinin mühüm əhəmiyyət daşıdığını diqqətə çatdırıb.

44 günlük Vətən müharibəsindən sonra yaranmış yeni reallıqlardan bəhs edən Numan Kurtulmuş Azərbaycan və Türkiyənin təşəbbüslərinin bölgədə sülhə, sabitliyə və təhlükəsizliyə xidmət etdiyini bildirib.

AK Parti Sədrinin birinci müavini YAP nümayəndə heyətinin "Türkiyənin yüz ili" tanıtım proqramında iştirakının xüsusi önəm daşdığını və bu faktın qardaşlıq münasibətlərinin bariz nümunəsi olduğunu diqqətə çatdırıb, "Bir millət, iki dövlət" prinsipinə əsaslanan Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin bənzərsiz və sarsılmaz olmasını vurğulayıb.

Numan Kurtulmuş həm ölkələrimizin, həm də iqtidar partiyalarının ortaq hədəflər əsasında daim birgə hərəkət edərək mühüm nailiyyətlər qazanacağına əminliyini ifadə edib.

YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov göstərilən qonaqpərvərliyə və dövlətə görə təşəkkürünü bildirib, dünyada Türkiyə və Azərbaycan

qədər bir-birinə mənəvi-siyasi cəhətdən yaxın ikinci ölkənin olmadığını diqqətə çatdırıb.

Tahir Budaqov Azərbaycanın Vətən müharibəsində möhtəşəm Qələbə qazanmasından sonra yaranmış yeni geosiyasi reallıqların regional təhlükəsizlik və işbirliyi üçün mühüm imkanlar yaratdığını bildirib. YAP Sədrinin müavini qeyd edib ki, bu gün iki qardaş ölkə həm bölgədə sülh və etimadın yaranması, həm də Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində quruculuq işlərinin aparılmasında sıx əməkdaşlıq və birgə hərəkət edirlər. Tahir Budaqov "birgə təşəbbüslərimiz ölkələrimizə inkişaf, regiona isə firavanlıq və sabitlik vəd edir", - deyib bildirib.

YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri qeyd edib ki, Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin inkişafında iki ölkənin hakim partiyaları olan Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Ədalət və İnkişaf Partiyasının daimi təmaslarının, əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndirilməsinin mühüm rolu var.

Onun sözlərinə görə, partiyalarımız arasında əlaqələr keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoymur. 2021-ci ildə iki partiya ara-

Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan Ankarada "Türkiyənin yüz ili" proqramını elan edib

Toplantıda xarici ölkələrdən yalnız YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti iştirak edib

Türkiyənin hakim Ədalət və İnkişaf Partiyası (AK Parti) "Türkiyənin yüz ili" (Türkiyənin əsri, Türkiyənin qarşdakı yüz ili və s.) şüarı altında ümumrespublika təqdimat toplantısı keçirib.

Xarici ölkələrdən yalnız Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin iştirakı ilə keçirilən toplantıya Türkiyədə fəaliyyət göstərən siyasi partiyalardan cəmi 11-i dəvət olunub. Əvvəlcə Türkiyənin dövlət himni səsləndirilib. Türkiyənin tarixini, əzəmətini, inkişaf dinamikasını, strateji hədəflərini, dəyərlərini əks etdirən film nümayiş olunub.

Toplantıda çıxış edən Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan AK Partiyanın ötən dövrdə qazandığı uğurlar barədə məlumat verib, "Türkiyənin yüz ili" strateji inkişaf proqramını açıqlayıb.

"Türkiyənin yüz ili bacarığın yüz ilidir!", "Türkiyənin yüz ili inamın və sabitliyin yüz ilidir!", "Türkiyənin yüz ili, elimin yüz ilidir!", "Türkiyənin yüz ili ictimai münasibətlər ilidir!", "Türkiyənin yüz ili rəqəmsal inkişafın yüz ilidir!", "Türkiyənin yüz ili qüdrətin yüz ilidir!" və digər şüarlar altında elan olunan proqram ölkənin növbəti yüz il üçün strateji yol xəritəsini özündə əks etdirir.

Yeni yüzillik zaman kəsiyinin mühüm hədəflərindən bəhs edən Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan əminliklə bildirib ki, Türkiyə xalqının birliyi və həmrəyliyi sayəsində bütün strateji məqsədlərə çatılacaq.

Qeyd edək ki, tədbirdə iştirak edən YAP nümayəndə heyətində Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan-Türkiyə dostluq qrupunun üzvü Ramil Həsən və YAP Mərkəzi Aparatının informasiya texnologiyaları və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Nurlan Qələndərov da təmsil olunur.

Azərbaycanda sosial sahibkarlığın inkişafı necə gedir?

Sosial sahibkarlığın müasir forması 1980-ci illərdə yaranmış, qeyri-kommersiya təşkilatlarının böyüməsi və aktivləşməsi, eləcə də, nəqliyyat və infrastrukturun inkişafı və yeni kommunikasiyaların yaranması səbəbindən 1990-cı illərdə sürətli inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Bir neçə onilliklər ərzində bu sektorun inkişafı, sosial sahibkarlıq anlayışının hərtərəfli təşəkkül tapmasına gətirib çıxardı. Bir sözlə, müxtəlif sosial məsələlərin həllinə yönəldilmiş fəaliyyət, artıq sosial sahibkarlığın dəqiq tərifini kimi qəbul edilmişdir.

Müasir cəmiyyətdə sosial sahibkarlıq ictimai faydalara

yönəlmis işgüzar yanaşmanın olmasını tələb edir. Belə ki, forma və ölçüsündən asılı olmayaraq, sosial təşəbbüskarlıq, iqtisadi təşəbbüs baxımından sosial dəyişikliyi stimullandırır və effektiv təsir göstərir.

Sosial sahibkarlığın inkişafında - İngiltərə, ABŞ, İtaliya, Sloveniya, Cənubi Koreya, Malayziya, Hindistan, Banqladeş və digərləri qabaqcıl ölkələr sıyahısındadır. Bu ölkələrdə sosial sahibkarlıqla bağlı hüquqi statuslar müxtəlifdir. Məsələn, bir çox qərb ölkələrində sosial sahibkarlığın ehtiyaclarını təmin etmək üçün xüsusi unikal korporativ formaların yaradılması qanunla təsbit edilmişdir.

Bu gün cəmiyyətin və iqtisadiyyatın global transformasiyası var. Sənaye hər il sürət qazanır və hər yerdə iqtisadiyyatın rəqəmsallaşmasından danışılır. Post-sənaye cəmiyyətinin formalaşması kontekstində ölkələrin iqtisadiyyatlarını sürətlə yenidən qurulması üçün həll etməli olduqları bir sıra problemlər aşkarlanır. Bu baxımdan "sosial sahibkarlıq" kimi anlayışa getdikcə daha çox əhəmiyyət verilməyə başlayır. Tədqiqatın aktuallığı onunla əsaslandırılır ki, bu problemlərin sayı artmaqdadır və COVID-19 pandemiyası vəziyyəti daha da gərginləşdirib. Həmçinin, sosial sahibkarlıq inkişaf etmiş ölkələrdə yarandığı üçün inkişaf etməkdə olan ölkələrin sosial sahibkarlığın inkişafı sahəsində elə də lazımı təcrübələri yoxdur.

Sosial sahibkar maliyyə nəticələrinə sadiq qalaraq, innovativ ideyaya və sosial ehtiyacları ödəmək üçün imkanlar axtarışına malik olan və "yüksək sosial məsuliyyətli" biznes subyekti kimi xarakterizə edilə bilər.

Azərbaycanda sahibkarlıq fəaliyyəti qədim tarixə malik olmaqla böyük inkişaf yolu keçib. Ölkəmizin malik olduğu müxtəlif təbii sərvətlər həm xarici iş adamlarının öl-

kəyə gəlməsinə, həm də yerli sahibkarlığın inkişafına əvəzsiz şərait yaratmışdır.

Dövlət Məşğulluq Agentliyindən SİA-ya verilən açıqlamaya görə, dünyanın bir çox, xüsusilə inkişaf etməkdə olan ölkələri kimi sosial sahibkarlıq Azərbaycanda da son zamanlar maraqlı doğurur və onun inkişafı istiqamətində addımlar atılır.

kursu bitirəndən sonra, onların hamısının işləri artıq hazır olur. İşlərində elələri var ki, az yaşlı uşaqları olur və onların işləmək imkanları olur. Onlar Məşğulluq Agentliyinin köməkliliyi ilə özünə məşğulluq proqramına yazılır. Ümid edirik ki, onlar da qısa zamanda dərzilik üçün lazım olan ləvazimatlara təmin olunub, öz işlərinə başlayacaqlar deyə, sosial sahibkar qeyd edib.

Həmçinin ölkəmizdə "Dəstəkçi" - Sosial Sahibkarlıq Platformasının təşkilatçılığı və Dövlət Məşğulluq Agentliyinin dəstəyi ilə ilk dəfə Korporativ Sosial Satınalmalar Sərgisi həyata keçiriləcək. Noyabr ayının axırında ölkədə ilk dəfə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən sosial sahibkarlıq müəssisələri, eko, organik və etik məhsul və xidmətlər təklif edən mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri ilə onların məhsul və xidmətlərini almağa maraqlı, öz satınalma zəncirinə daha dayanıqlı məhsullar daxil etmək istəyən və həmçinin öz korporativ sosial məsuliyyət fəaliyyətlərinin effektivliyini daha da artırmaq istəyən özəl sektor orta və böyük biznes və şirkətləri bir araya gətirən "1-ci Korporativ Sosial Satınalmalar Sərgisi" baş tutacaq.

Sərginin məqsədi sosial sahibkarlıq müəssisələri, eko, organik və etik məhsul və xidmətlər təklif edən mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri ilə özəl sektor orta və böyük bizneslərləri arasında əməkdaşlığın qurulmasını təvii etmək və özəl sektor biznesləri arasında sosial satınalma mədəniyyətini yaratmaq və təvii etmək, həmçinin özəl sektorda korporativ sosial məsuliyyət fəaliyyətlərinin effektivliyinin artırılmasıdır.

Sərginin hədəfləri:
Sosial sahibkarlıq müəssisələri, eko, organik və etik məhsullar istehsal edən mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərini B2B satışlara təvii etmək və özəl sektorda orta və böyük bizneslərlə B2B əlaqələrinin qurulması üçün dəstək olmaq, sosial sahibkarlıq müəssisələri, eko, organik və etik məhsullar istehsal edən mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin öz aralarında şəbəkələşmə əlaqələrinin yaradılmasına və əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına şərait yaratmaq, özəl sektor biznesləri arasında sosial satınalma mədəniyyətini yaratmaq və təvii etməkdir. Özəl sektor biznesləri arasında Korporativ Sosial Məsuliyyət fəaliyyətlərinin effektivliyinin artırılmasına töhfə verməkdir.

"Bizdə olan məlumata əsasən, fərqli təşkilatlar (dövlət qurumları, beynəlxalq təşkilatlar, qeyri-hökumət təşkilatları və s.) tərəfindən sosial sahibkarlığın təviiyi ilə bağlı layihələr keçirilir, sorğular aparılır, tədbirlər təşkil edilir. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 iyul 2022-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"na əsasən sosial sahibkarlıq davamlı və yüksək iqtisadi artımın təmin edilməsi üçün olan əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biridir.

İndiyədək bu sahədə keçirilmiş sorğuların nəticəsinə əsasən, sosial sahibkarların ən çox fəaliyyət qurduğu sahələr: sağlam həyat və rifah, əmək, əlilliyi olan şəxslərin və ya digər xüsusi ehtiyacları olan şəxslərin ehtiyaclarının qarşılınması, gender bərabərliyi, dayanıqlı istehsal və s. bunlardır.

Həmçinin 2022-ci ilin sentyabr ayında Dövlət Məşğulluq Agentliyinin koordinasiyası və təşkilatçılığı ilə "Sosial sahibkarlıq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsinin işlənilməsi üzrə işçi qrupu yaradılması barədə müvafiq əmr imzalanmışdır. Sözügedən sahə üzrə qanunvericiliyin hazırlanması üçün müvafiq proseslərə başlanılmış, hazırda işçi qrup çərçivəsində işlər davam etdirilməkdədir.

Azərbaycanda bir çox sosial sahibkarlar var ki onların fəaliyyət göstərmə səbəbləri təhsil çatımsızlığı olmayan, məişət zorakılığına məruz qalmış, həm iqtisadi, həm də fiziki cəhətdən zəif olan qadınların iqtisadi azadlığına yardım etmək və onların əmək bazarına çıxışına köməklik göstərməkdir. Bunlardan biri "Sapla" tikiş evidir.

Tikiş evinin rəhbərinin sözlərinə görə, burada artıq 10 qadını işlə təmin olunub. Həmin qadınlar

"Ermənistan dünya birliyi tərəfindən mütləq cəzalandırılmalıdır"

"Ermenistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri tərəfindən 2020-ci il oktyabrın 27-də Bərdə rayonunun Qarayusifli kəndinə, oktyabrın 28-də isə Bərdə şəhərinə olan raket hücumları və nəticədə 27 nəfərin həyatını itirməsi 70 nəfərdən artıq insanın yaralanması təbii ki terror aktıdır. Raket zərbələrinin cəbhə xəttindən xeyli aralıda mülki obyektlərə endirilməsi beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə, eləcə də 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyaları və onların Əlavə Protokollarını, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qərar və qətnamələrinə görə cinayətdir. Belə ki, mülki əhalinin hücumu məruz qalması 12 avqust 1949-cu ildə qəbul edilmiş Cenevrə Konvensiyasının tələblərinin birbaşa pozulmasıdır. Hansı ki, Ermənistan da bu konvensiyaya ratifikasiya edib. Konvensiyanın məzmununa görə Ermənistan münəqişə zamanı heç bir halda mülki əhalini hədəf almamaq və onların müdafiəsini təşkil etmək öhdəliyini qəbul edib". Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Rəşad Bayramov bildirib. Onun sözlərinə görə, konvensiyanın tələbinə əsasən, müharibələr zamanı mülki obyektləri və əhalini hədəf almaq qadağandır və müharibə cinayəti hesab olunur. Mülki əhali və obyektləri hədəf almaq beynəlxalq humanitar hüquqa, yəni 12 avqust 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyasına 1977-ci ildə əlavə edilmiş 1-ci protokolun 52-ci maddəsinin 1-ci bəndinə görə qadağandır.

Hər birimiz həmin vaxt bu cür cinayətlərin təkə Bərdədə deyil, Gəncə, Tər-Tər, Ağdam və digər rayonlarımızda da törədildiyinin şahidi olduq. Bütün cəbhə boyu məğlubiyyətə uğrayan düşmən növbəti dəfə də öz xisletini ortaya qoyaraq uşaq, yaşlı, qadın demədən dinc əhalini hədəf aldı. Bütün bunlar Ermənistanın terror dövləti olmasına bariz şəkildə ortaya qoyur. Heç şübhəsiz ki, bu terror aksiyasına görə birbaşa məsuliyyəti Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyi, daha dəqiq desək Paşinyan və o zaman Ermənistan müdafiə naziri olmuş Tonoyan daşıyır. Hər zaman olduğu kimi Ermənistanın hərbi siyasi rəhbərliyi beynəlxalq hüququn fundamental normalarına, o cümlədən beynəlxalq humanitar hüquq və Cenevrə Konvensiyalarına məhəl qoymaraq əslində erməni faşizminin mundar simasının növbəti dəfə ortaya qoymuş oldu.

Düzdür Azərbaycan ordusu torpaqlarımızı işğaldan azad etməklə bu caniləri lazımcına cəzalandırdı. Amma əfsuslar olsun ki, dünya birliyi Azərbaycan əhalisinə qarşı olan bu terrora hələ də ikili standartlarla yanaşır. Dünyanın ayrı-ayrı aparıcı təşkilatları, ATƏT, Avropa Birliyi, BMT kimi qurumlar o zaman susduqları kimi, terror aktından iki il keçməsinə baxmayaraq hələ də susur.

Ermənistan dünya birliyi tərəfindən mütləq cəzalandırılmalıdır. Çünki Ermənistan terror həyata keçirib, terrorla mübarizə isə təkə Azərbaycan ordusunun deyil, bütün mütrəqqi dünyanın vəzifəsi olmalıdır. Bu cəzanı isə ilk növbədə 28 ildir Qətnamələri icra olunmayan BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası verməlidir.

Təbii ki, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlərin, kütləvi məzarlıqlarla bağlı faktların, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılması zəruridir.

Çalışmalıyıq ki, bütün dünya istər birinci Qarabağ savaşında istərsə də 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə ermənilərin törətdiyi soyqırım və hərbi cinayətlərlə bağlı həqiqətləri, ümumilikdə 27 Sentyabr - 29 Oktyabr tarixləri arasında baş vermiş cinayətlər nəticəsində uşaq, qadın, yaşlı olmaqla 90 dinc sakinimizin həyatını itirməsini, 392 mülki vətəndaşımızın yaralanmasını, eləcə də müharibəni başa çatmasından sonra ermənilər tərəfindən basdırılmış minalara görə 250 insanımızın həlak olması və ya ağır yaralanması haqqında məlumatları bilsin.

Banuçiçək Hüseyinli

Havar Şəfiyeva

Yeni Azərbaycan Partiyası- 30

Asif ƏSGƏRLİ
YAP İdarə Heyətinin üzvü

Müstəqilliyini bərpə edən Azərbaycanın 1991-1992-ci illərində ölkə təkcə erməni təcavüzü, sosial-iqtisadi problemlər, vətəndaş qarşıdurması ilə üz-üzə qalmışdı, eyni zamanda cəmiyyətin siyasi həyatında, ölkənin siyasi sistemində, siyasi proseslərdə boşluq özünü labüd şəkildə göstərirdi. 1992-ci ildə may çevrilişi ilə hakimiyyətə gələn AXC-Müsavat cütliüyü sözün əsl mənasında ölkəni hərbi-mərciliyə, siyasi-hərbi uğursuzluğa düşürmüşdü. Artıq dövlət, dövlətçiliyin taleyi sual altına düşmüşdü. Belə bir vaxtda ölkənin 91 nəfər ziyalı, ölkənin və millətin taleyini düşünən aydınlar Naxçıvanı ağır blokada şəraitində müdrikcə idarə edən Ümummilli Lider Heydər Əliyevə müraciət etdilər. Müraciətdə Azərbaycanın xilasını, ölkənin müstəqilliyinin qorunmasını ilə yanaşı onu inkişafa və tərəqqiyə apara biləcək daha siyasi liderdən yeni qurulacaq siyasi partiya - Yeni Azərbaycan Partiyasına rəhbərlik etmək xahiş edildi. Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev onlara 24 oktyabr 1992-ci il tarixli cavab məktubunda Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasına və ona rəhbərlik etməyə razılıq verdi. Ziyalılar Heydər Əliyevin xalq, dövlət üçün nə qədər lazımlı olduğunu bildirdilər: "Dövlət quruluşundakı çox illik təcrübənizə əsaslanaraq, Siz qısa müddətdə

Ölkənin siyasi həyatını dəyişən partiya

"Yeni Azərbaycan Partiyası müasir Azərbaycan tarixində böyük bir fenomendir"

Azərbaycanda geniş xalq kütlələrini özündə birləşdirə biləcək böyük, güclü, nüfuzlu və işlək partiya yarıda bilirsiniz. Öz adımızdan və onminlərlə respublika vətəndaşı adından Sizdən xahiş edirik ki, yeni təşəkkül tapan Yeni Azərbaycan Partiyasına rəhbərlik etməyə razılıq verəsiniz. Azərbaycan Sizin sözünüzü və qəti qərarınızı gözləyir".

Ziyalıların müraciətinə cavabında isə Ulu Öndərimiz vurğulayırdı: "Güman edirəm ki, müstəqil Azərbaycan dövlətinin gələcək həyatının və fəaliyyətinin əsasını təşkil edən demokratiya və siyasi plüralizm şəraitində Sizin müraciətinizdə göstərilən Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması tarixi və obyektiv zərurətdən doğur. Belə partiya Azərbaycanın siyasi-ictimai həyatında fəal iştirak edərək yeni, müstəqil Azərbaycan dövlətinin möhkəmləndirilməsində və inkişafında tarixi rol oynaya bilər". "Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanda gedən ictimai-siyasi proseslərin içərisindən çıxan zərurətdir..."

1992-ci ildə partiyanın yaranması, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bu partiya Sədr seçilməsi respublikanın o zamankı gərgin, təhlükəli ictimai-siyasi, hərbi və iqtisadi vəziyyətindən və getdikcə bu vəziyyətin daha da ağırlaşmasından irəli gələn zəruri tarixi hadisə oldu. Həmin dövrü Ulu Öndər belə xatırlayırdı: "Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanda gedən ictimai-siyasi proseslərin içərisindən çıxan zərurətdir... Yeni Azərbaycan Partiyasının fərqi ondan ibarətdir ki, bu partiya onu yaratmaq, siyasi fəaliyyətlə məşğul olmaq istəyən adamların istəkləri ilə, bir təşkilati mərkəz olmadan...ağır şəraitdə böyük təqiblər, təzyiqlər şəraitində yaranmış bir partiya". Öz proqramında müstəqil dövlətçilik, qanunçuluq, azərbaycançılıq, vətəncilik, varislik, yaradıcı təkamül, konstruktiv əməkdaşlıq, siyasi dialoq, milli birlik, vətəndaş həmrəyliyi, sosial ədalət prinsiplərini rəhbər tutan YAP-ın cəmiyyətdə rolu və nüfuzu durmadan artır, ölkədə baş verən ictimai-siyasi proseslərə təsir imkanları getdikcə genişlənir. Bütün bu amillər, şübhəsiz ki, partiya sıralarına insan axınına da sürətləndirir. Belə ki, ötən dövr ərzində partiyanın sıraları cəmiyyətcə artıb, keyfiyyətcə yüksəlib.

2003-cü il oktyabrın 1-də Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan xalqına müraciət edərək öz namizədliyini siyasi varisi İlham Əliyevin xeyrinə geri götürdüyünü bildirdi: "Üzümü Sizə - həmvətənlərimə tutaraq, qarşıdan gələn Prezident seçkilərində Prezidentliyə namizəd, mənim siyasi varisim, Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin I müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırıram. O, yüksək intellektli, pragmatik düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsiyyətdir. Sizi əmin edirəm ki, həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqımızın ən layiqli övladlarını öz ətrafında sıx birləşdirərək Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqımızın firavanlığı yolunda çox işlər görəcəklər. İnanıram ki, mənim axıra çatdırma bilmədiyim taleyüklü məsələləri, planları, işləri Sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdırma biləcək. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyirəm".

"Nəinki Azərbaycanda, qonşu ölkələrdə də Yeni Azərbaycan Partiyası kimi güclü, mütəşəkkil siyasi qüvvə yoxdur".

III qurultayda Prezident İlham Əliyevin YAP-a Sədr seçilməsi partiyanın inkişafında yeni mərhələnin əsasını qoydu. Prezident İlham Əliyev partiya haqqında vurğulayıb: "Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyəti bu gün də çox yüksək səviyyədedir. Partiyanın Sədri kimi mən də ona rəhbərlik edirəm. Çox şad oluram ki, partiya imkanları da, təsir dairəsi də artır. Partiyaya üzv olmaq istəyənlərin də sayı artır. Bu da çox müsbət əlamətdir. Xüsusilə, gənclər tərəfindən partiya marağı və üzv olmaq istəkləri onu göstərir ki, bizim partiyanın çox cəlbəedici məramı, proqramı var. Eyni zamanda, partiya daxil olmaq istəyənlərin sayının artması onu göstərir ki, bütövlükdə, partiyanın fəaliyyəti çox müsbətdir və insanlar tərəfindən dəstəklənir. Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanda müasir tarixində böyük bir fenomendir. Bir daha demək istəyirəm ki, çətin şəraitdə, təzyiqlərlə, hədə-qorxularla, bütün məhrumiyyətlərlə üzləşərək, həm partiya üçün, həm partiya fəalları, həm də ölkə üçün, demək olar, ən ağır dövrdə yaranan bu partiya möhkəmləndi, gücləndi və bu gün bölgədə onun analoqu yoxdur. Nəinki Azərbaycanda, qonşu ölkələrdə də Yeni Azərbaycan Partiyası kimi güclü, mütəşəkkil siyasi qüvvə yoxdur".

Görülən işlər və aparılan islahatlar sayəsində Yeni Azərbaycan Partiyası regionun ən güclü və nüfuzlu siyasi təsisatına çevrilmişdir. 760 mindən artıq üzvü olan partiyanın fəaliyyəti bütövlüklə ölkənin inkişafı və milli həmrəyliyin təmin olunmasına xidmət edir. Partiyanın 85 yerli təşkilatı (rayon təşkilatı), 7 430 ərazi partiya təşkilatı mövcuddur. Hazırda YAP-ın 760 580 nəfər üzvü vardır. YAP VI çağırış Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində 69 deputatla təmsil olunur. Hər zaman ölkədə siyasi dialoq, milli həmrəylik və vətəndaş birliyində də avanqard rol oynayan Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) son VII Qurultaydakı partiya islahatları və siyasi optimallaşma və təmərküzləşmə addımları ilə opponentlərinə yenə də nümunə olduğunu göstərdi. YAP-ın VII Qurultayında qəbul olunmuş qərarlar Partiyanın gələcək inkişaf strategiyasını müəyyən etmişdir. Qurultayda Partiyanın yeni Nizamnaməsi və strukturu təsdiq edilmişdir. 2021-ci ildə YAP-ın Proqramı qəbul olunmuşdur. Daim siyasi inkişafda maraqlı olan YAP yalnız Nizamnamə, Proqram, struktur və heyət yeniliyi aparmadı, ölkə prezidenti və partiya rəhbəri cənab İlham Əliyevin təbiri ilə desək, möhkəm bünövrə, sağlam baza ilə yeni dövr və yeni siyasi fəaliyyətə start verdi. Bu isə ölkədə uğurlu davam edən siyasi dialoq, milli həmrəylik və vətəndaş birliyində də YAP-ın öncül yeri və rolunu təsdiqləyir. Siyasi baxış və ideoloji yaxınlığı olan 6 siyasi partiyanın YAP-a birləşmə-

si hakim partiya təkcə kəmiyyət və keyfiyyət artımı gətirmədi, bu proses ölkədə siyasi təmərküzləşmə və optimallaşmanın da labüdlüyünü göstərdi. YAP-ın bu nümunə olacaq addımı siyasi dialoq, milli həmrəylik və vətəndaş birliyində də daha böyük potensialı, geniş arealı güclü partiyalarla əməkdaşlığın effektivlik yarada bilməsi üçün digər kiçik siyasi qüvvələr üçün də stimula çevriləcəkdir. YAP artıq yeni İdarə Heyəti, Təftiş Komissiyası və Mərkəzi Aparatı ilə, eləcə də Qurultaydan sonra seçilmiş və təsdiq edilmiş Gənclər Birliyi və yeni heyətli rayon (şəhər) təşkilatları və güclü üzv və kadr ordusu ilə vətəndaşlarımızın qədəm qoyduğu yeni inkişaf və islahat dövrü üçün bütün siyasi qüvvələrlə dialoq, həmrəylik və birliyə hazır olduğunu nümayiş etdirir.

Güclü siyasi partiyaların olmasında həm hökumət, həm cəmiyyət, həm də YAP maraqlıdır.

Ölkədə siyasi partiya islahatları, siyasi optimallaşdırma və təmərküzləşməni labüd hesab edən YAP siyasi rəqiblərini təkcə çox üzvlü və güclü görmək də maraqlı deyil, hakim partiya, eyni zamanda, sağlam siyasi mühitin, ədalətli və bərabər hüquqlu siyasi mübarizənin və cəmiyyətdə normal siyasi çəkisi olan, oturmuş siyasi partiya sisteminin də mövcudluğunda maraqlıdır. Ötən müddət ərzində YAP-ın da yaxından iştirakı ilə həyata keçirilən çox tədbirlər, görülən əksər işlər milli maraqlarımıza tam cavab verib, ölkəmizin müstəqilliyinə, milli təhlükəsizliyinə, Azərbaycan vətəndaşlarının rifah halının gündəngünə daha da yaxşılaşmasına, respublikanın tərəqqisinə xidmət edib. Ölkədə YAP kimi güclü partiyaların formalaşmasına ehtiyac hiss olunur. Hazırda Azərbaycanda 50-dən artıq partiya var. "Siyasi partiyalar haqqında" mövcud qanuna görə partiyaların qeydiyyatı üçün üzvləri sayının minimumu min nəfər olması lazımdır. Yeni qanun layihəsində bu rəqəmin artırılması təklif edilir. Etiraf edək ki, az üzvlərlə güclü siyasi partiya formalaşdırmaq mümkün deyil və bu, güclü partiyaların formalaşdırılması prosesini də ləngidir. Güclü siyasi partiyaların olmasında həm hökumət, həm cəmiyyət, həm də YAP maraqlıdır. Prezident İlham Əliyev modern Azərbaycanın bu günkü və gələcək inkişafının təminatçısıdır. O, Azərbaycanın çağdaş tarixinə yeni missiya ilə daxil olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan özünün milli dövlət quruluşu və idarəçiliyinin növbəti şərfli mərhələsinə yaşayır. Bu gün müzəffər Azərbaycan Ordusu qalib Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında torpaqlarımızı Ermənistanın işğalçı silahlı qüvvələrindən azad etmək kimi müqəddəs missiyasını şərəflə yerinə yetirmişdir.

Bu il 30 illik yubileyi qeyd edilən, Ulu Öndər Heydər Əliyevlə ölkə prezidenti, müzəffər ali baş komandanımız cənab İlham Əliyevlə şərfli yol keçən YAP haqqıqətən ölkənin siyasi həyatını dəyişən partiyadır. O üzdən, partiyaların siyasi təmərküzləşməyə, optimallaşmaya getməsi siyasi dialoq, milli həmrəylik və vətəndaş birliyində YAP-a yeni tərəfdaşlar qazandıracaq ki, bundan da qazanan müstəqil və güclü Azərbaycan dövləti və dövlətçiliyi olacaq.

Gürcüstan səfərində nə kimi önəmli qərarlar qəbul olunub?

"Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Gürcüstan səfəri hazırkı durumda mühüm əhəmiyyət kəsb edir". Görüş zamanı bir sıra önəmli məsələlərə toxunuldu. Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında politoloq İlyas Hüseynov bildirib. Politoloq qeyd edib ki, ümumilikdə Gürcüstan-Azərbaycan münasibətləri hazırda öz aktuallığı ilə seçilir: "Belə ki, Gürcüstan vasitəsilə Azərbaycanın neft, qaz layihələri eyni zamanda kommunikasiya xətləri istifadəyə verilib. Bakı-Tiflis-Ceyhan, eləcə də Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xətti Gürcüstan üzərindən keçir. Həmçinin Ermənistanın işğalçı siyasəti nəti-

cəsində Gürcüstan, Azərbaycan üçün Qərbi bir qapı rolunu oynayır.

Gürcüstan iqtisadiyyatı da Azərbaycanın enerji resurslarının nəqli sayəsində dividendlər qazanır. Hazırkı Gürcüstan hökuməti ilə Azərbaycan hökuməti arasında sıx münasibətlər qurulur. Gürcüstan Prezidenti ilə cənab İlham Əliyev arasında dostluq münasibətləri formalaşdırılır. Habelə ikinci Qarabağ müharibəsində Gürcüstanın balanslı mövqeyi Azərbaycan üçün çox önəmli idi. Hazırda da bu münasibətlər inkişaf etdirilir. Əsas məsələ Cənubi Qafqazda sülhün, təhlükəsizliyin, etimad atmosferinin formalaşdırılmasıdır. Gürcüstan tərəfi dəfələrlə belə bir fikir irəli sürmüşdür ki, təhlükəsizlik üçün Qafqaz evi ideyasının genişləndirilməsinə ehtiyac vardır.

Gürcüstan tərəfi həm də 10 noyabr bəyanatından sonra diversantlarla minalanmış ərazilərin xəritələrinin və sxemlərin yerinin dəyişdirilməsində aktiv rol oynadı. Təbii ki, burada ABŞ hökuməti öz aktuallığı ilə seçildi. Lakin Gürcüstanında bu istiqamətdə öz baxışları, niyyətləri və normativləri var.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev də bu fikirləri inkişaf etdirmək üçün çox yaxşı basıç olduğunu vurğuladı. Azərbaycan və Ermənistan arasında siyasi, diplomatik münasibətlərin nizamlanması istiqamətində Gürcüstan eyni zamanda moderator rolunu oynayır.

Banuçiçək

44 günlük Vətən müharibəsi: Qələbə tariximizin yazıldığı günlər

44 günlük Vətən müharibəsində qısa bir zamanda uğurlu əməliyyatlar nəticəsində düşmən tapdığı altında olan torpaqlarımız işğaldan azad olundu. Hər dəfə qələbə sevincini bizlərə yaşadan Ali Baş Komandanın xalqa müraciətləri zamanı işğaldan azad olunan şəhər, kənd, qəsəbələrin xəbərini bizə çatdırması qələbəmizin lap yaxında olmasından xəbər verirdi. İki il bundan əvvəl, 30 oktyabrda "Müzəffər Azərbaycan Ordusu Cəbrayıl rayonunun Xudavərdili, Qurbantəpə, Şahvələdi, Xubyarlı, Zəngilan rayonunun Aladin, Vejnəli, Qubadlı rayonunun Kavdadıq, Məmər, Mollalı kəndlərini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!" - deyərək Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev özünün "Twitter" hesabında bildirmişdir. Bu və ya digər ərazilərin işğaldan azad olunması Azərbaycanın güclü və qüdrətli bir ölkə olduğunu təqdim edirdi. Azərbaycan 30 ilə yaxın işğal altında olan ərazilərini erməni təcavüzkarlarından azad edərək, qələbə tariximizi yazırdı. Hər gün qələbə, hər gün azad olunan ərazilər. 44 günlük müharibə bizim daş yaddaşımıza əbədi olaraq köçdü. Bu tarixi günləri həyəcənsiz, sevinclə yaşamamaq mümkün deyildi. Bu sevinci bizlərə nəsib edən Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev və güclü və şanlı Müzəffər Ordumuz idi. İki il bundan

əvvəl ilin bu günündə müharibənin bitməsinə sayılı günlər qalmışdı. Bir neçə gündən sonra artıq Qələbə xəbərini eşidəcəydik. Qələbəmiz bir addımlıqda idi. 30 ilə yaxın gözlədiyimiz tarixi Zəfər sevincimizin lap astanasında idik. Cənab Prezident böyük xalqımıza bu Qələbə xəbərini verəcəkdi. Hər gün şəhidlər verirdik. Vətənin mərd, igid övladları Vətən, deyib düşmən üzərinə hücum edirdilər. Xocalı qisası alınır, 30 il torpaq nisgili ilə yaşayan insanların qisası alınır, mübarizlərin, poladların qisası alınır, bir ovuc torpaq nisgili ilə dünyasını dəyişən insanların qisası alınır. Qisas qiymətə qalmadı. Qisas almaq və torpaqların hər qarışı uğrunda mübarizəyə qalxan övladlarımız ölümün gözüne dik baxdılar. Hələ uşaqlıqdan torpaqlarımızdan erməniləri qovmağa və onlara dərs verməyə hazır yetişmişdilər. Gərçəkliyə çevrilən bu günü sanki hər gün xəyallarında qurmuşdurlar. Bir yumruq olaraq birləşməyi bacarırdı. Xalqın özəməti, böyüklüyü bir daha göründü.

AZƏRBAYCAN XALQI ƏRAZİ BÜTÖVLÜYÜNÜ SÜLH YOLU İLƏ TƏMİN ETMƏK ÜÇÜN UZUN İLLƏR HƏRBİ YOLA ƏL ATMADI

Dövlət başçısına ünvanlanan məktublarda da qələbə əzmi, dövlət başçısına minnətdarlıq özünü açıq-

İlham Əliyev: "Müharibəni dayandıрмаğın yeganə yolu Ermənistanın dayanması, öz məğlubiyyətini, bizim isə qələbəmizi qəbul etməsi, əraziləri boşaltmasıdır"

aydın göstərirdi. Möhtərəm Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda apardığı uğurlu haqq savaşı milyonlarla insanı sevindirirdi. Erməni vandalları tarixən xalqımıza qənim kəsilmiş və həmişə Azərbaycan torpaqlarına göz dikmişlər. Cənab Prezident rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu tariximizdə yeni zəfər səhifəsi açaraq ərazi bütövlüyünün təmin olunması və Qarabağın işğaldan azad edilməsi tarixini yazırdı. Məktublardan birində belə yazılırdı: "Başladığınız haqq davası ilə dünyaya bir daha sübut etdiniz ki, Azərbaycan xalqı sülhsevər olduğuna görə ərazi bütövlüyünü sülh yolu ilə təmin etmək üçün uzun illərdir hərbi yola əl atmamış, səbir etmişdir. Ermənistan hakimiyyətinin və şovinist ermənilərin pis xisletləri bu savaşda da özünü göstərir. Belə ki, bizim ordumuz öz torpaqlarımızda erməni hərbciləri ilə döyüş apardıqları halda, onlar yaşayış məntəqələrinə atəş açaraq günahsız və dinc əhaliyə, yaşlı və körpə insanlara qarşı müharibə cinayəti törədirlər. Onların bu əməlləri sübut edir ki, müzəffər Ordumuzun qarşısında tab gətirə bilmədiklərinə görə dinc əhalidən qisas alırlar. Müzəffər Ali Baş Komandan, məlumdur ki, ölkəmizin hərtərəfli inkişafı üçün əlinizdən gələni əsirgəmirsiniz. Buna görə də şanlı Ordumuz bu gün ön cəbhədə mühüm uğurlar qazanır. Xalqımız inanır ki, Sizin siyasətiniz və yenilməz Ordumuzun qəhrəmanlığı sayəsində Azərbaycanın ərazisi bütövləşəcək, işğal olunmuş ərazilər azad ediləcək və ölkəmizin rifahı yüksələcəkdir. Bu yolda biz də Sizin yanınızdayıq. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün, təhlükəsizliyinin təmin olunmasını və davamlı inkişafını Sizinlə birlikdə olmaqda görürük. Həyatınızı dövlətimizə və xalqımıza həsr etdiyinizə görə Sizə minnətdarıq. Qarabağ Azərbaycandır!"

"BU, BİZİMLƏ ERMƏNİSTAN ARASINDA OLAN DÖYÜŞDÜR VƏ HƏR KƏS ONDAN UZAQDA DURMALIDIR"

"Müharibəni dayandıрмаğın yeganə yolu Ermənistanın dayanması, öz məğlubiyyətini, bizim isə qə-

ləbəmizi qəbul etməsi, əraziləri boşaltmasıdır". Bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 31 oktyabr 2020-ci il tarixində özünün "Twitter" hesabında yazırdı. Dövlətimizin başçısı digər paylaşımında isə edirdi: "Biz hər hansı üçüncü ölkənin cəlb olunmasını istəmirik və bunu görmürük. Çünki bizi əhatə edən ölkələr bizim tərəfdaşlarımız və dostlarımızdır. Bu, bizimlə Ermənistan arasında olan döyüşdür və hər kəs ondan uzaqda durmalıdır".

Qızgın döyüşlər davam edirdi. Hələ neçə-neçə Vətən övladı can fəda edəcəkdi. Şəhadətə qovuşacaqdı, Şəhidlik zirvəsinə yüksələcəkdi. Vətəni vətən edən, torpağı torpaq edən üzərində tökülən qandır. Bu gün ən yüksək zirvədə duran şəhidlərimiz ölümsüzlüyə qovuşublar, adları gələn yerdə vüqarlı bir xalq olduğumuzla qürurlanırdı. Azərbaycan tarixinə silinməz tarixi həkk edən şəhidlərimiz. Bu gün onların Vətən uğrunda savaşının nəticəsidir ki, torpaqlarımız azad nəfəs alır. Ali Baş Komandanın gücü və qətiyyətli iradəsi, siyasəti nəticəsində Azərbaycan Ordusu müharibədə QALIB oldu. Cənab Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, "İkinci Qarabağ müharibəsi tarixdə Azərbaycanın şanlı qələbəsi kimi qalacaq. Bu qələbənin qazanılmasında bütün xalqımız birlik, həmrəylik göstərmişdir. Atılan addımlar bir məqsədi güdürdü ki, qısa müddət ərzində az itkilərlə düşməne əl sarsıdıcı zərbə vuraq ki, düşmən məcbur olub torpaqlarımızdan çıxsın. Döyüş meydanında qazanılmış qələbələr siyasi müstəvidə də qələbənin qazanılmasını şərtləndirdi".

Noyabrın 10-da Azərbaycan Prezidenti, Rusiya Prezidenti və Ermənistan baş nazirinin birgə bəyanatı imzalandı. Dəmir yumruğun gücünə imzalanan bəyanata əsasən, 10 noyabr 2020-ci il tarixində Moskva vaxtı ilə saat 00.00-dan etibarən, Dağlıq Qarabağ münacişəsi zonasında atəşin və bütün hərbi əməliyyatların tam dayandırılması elan olundu.

Artıq 30 ilə yaxın həsrətlə gözlədiyimiz torpaqlarımız bu gün dirçəlir. O yerlərə yeni nəfəs gəlib. Xarı bülbülümüz nigaran baxışlarını yollardan çəkilib, hər gəlib-gedən əzəli sakinlərinə "Xoş gəldin", - deyir.

Təbiət də oyanıb. Bu oyanış böyük bir müjdəyə susuz idi. 44 gün davam edən Vətən müharibəsində qəhrəmanlıq göstərən vətən oğullarının şücaəti, mücadiləsi milyonlarla insanlara QƏLƏBƏ sevincini yaşatdı. Gözün aydın, AZƏRBAYCAN! - deyirik bir daha. Bu elə bir gündür ki, zaman-zaman Azərbaycan xalqının torpaq uğrunda savaşını, böyüklüyünü, bütövlüyünü, lazım gələndə bir yumruq olaraq birləşməsinə yetişən nəsilərə illər, qərinələr, əsrlər sonra belə təqdim edəcək. Bu qələbədə minlərlə azərbaycanlı gəncin payı var. Azərbaycanın qələbə sorağı dünyaya yayıldı. Zəfər günümüzü yaşadıq. Vətən oğulları hər qarış torpağın müdafiəsində dayandılar və Şəhid də oldular, qazi də. Azərbaycan tarixi ədalətli bərpə etdi. Şərəfli yol seçərək, şəhidlik zirvəsinə yüksələn oğullar Vətən savaşında şücaət göstərərək, düşməne dönməzliyini sübut edərək vətən qarşısında öz borclarını vermiş oldular. Hər meydanında igidlik göstərən, vətən torpağını düşməndən qanı, canı bahasına azad edən Azərbaycan bayrağını uca tutan vətən oğullarının bu qələbənin qazanılmasında rolu danılmazdır. Onların hər biri ilə qürurlanırdı, onlara borcluuyduq. Vətənimizin ərazi bütövlüyünün qorunması ilə bağlı şərəfli vəzifəsini yerinə yetirən vətən oğulları dövlətimiz tərəfindən bir sıra medal və ordenlərə layiq görüldülər.

Çox keçmədi ki, xalqımızın igidlik göstərmiş övladları, gəncləri dövlət başçısının Sərəncamı ilə yüksək adlara layiq görüldülər. Bu onlara qarşı bir ehtiramdır, sevgidir. Azərbaycanda Vətən Müharibəsi ilə bağlı orden və medallar və fəxri ad təsis edildi. "Cəsur döyüşçü", "Suqovuşanın azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə", "Vətən müharibəsi iştirakçısı" medalları və s. Vətən müharibəsində torpaqlarımızın düşməndən azad olunmasında qəhrəmanlıq, şücaət göstərən şəxslər təltif olundular. Bundan başqa, döyüşdə qəhrəmanlıq, şücaət göstərən vətən oğullarına "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adı da verildi. Bütün bunlar dövlətimizin mərd, mübariz, vətənpərvər, igid övladlarına diqqətinin, qayğısının təzahürüdür.

Zümrüd BAYRAMOVA

Ermənistanın ikibaşlı oyunu davam edir. Bir tərəfdən Qərbin planlarına "ləbbeyk" deyir, digər tərəfdən guya Rusiyanın təkliflərini dəyərləndirir. Əsl "ingilis bayrağı" kimi. Oktyabrın 31-ə iki gün qalır, Soçidə Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin görüşü keçiriləcək. Müzakirə mövzusunun Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətləri normalaşdırmaq və tərəfləri davamlı sülhə hazırlamaqdır. Hər halda masada olanlar bunu deyir. Amma tələsik şəkildə "Lazarev klubu" nun və KTMT-nin iclaslarının keçirilməsi, burada Ermənistanın indiki durumunun müzakirəsi, çıxış yollarının axtarılması niyyətin heç də yaxşı olmadığından xəbər verir.

Azərbaycanın sülh düsturu

Praqa görüşündən sonra ictimaiyyətdə belə bir fikir formalaşdı ki, Ermənistan Qərbin, yəni Rusiyanın danışıqlar masasının hansı ucunda olmalarından asılı olmayaraq Azərbaycanın təklif etdiyi və 5 baza prinsipindən ibarət olan sülh müqaviləsini qəbul edəcək. Çünki burada Ermənistanın bir dövlət olaraq suverenliyi və ərazi bütövlüyü qorunur ki, bu da əsas məsələdir. Halbuki, Azərbaycan Ermənistanından çox şey tələb edə bilər. Buna baxmayaraq İrəvan hələ də Paris-Vaşinqton-Moskva arasında qalıb. Gah Vaşinqton variantına biət edir, gah Mişelin təkliflərinin Ermənistan üçün məqbul olduğunu dilə gətirir, gah da Moskvanın ətəyindən tutur. Bu da məsələnin həllində fokuslanmanı çətinləşdirir, danışıqların gedişatında düyn yaradır, həm də kor düyn.

31 oktyabrda Rusiya prezidentinin vasitəçiliyi ilə Soçidə üçtərəfli görüş gözlənilir. Valday Beynəlxalq Diskussiya Klubunun iclasında iştirak edən Putin Soçi görüşü və Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinə də yer ayıraraq Rusiyanın mövqeyinin görüşün nəticə-

KTMT və "Lazarev klubu" Ermənistanı sülhə daşıya biləcəkmə?

sindən asılı olacağını deyir və əsasən tərəflərin istəklərinə uyğun addım atılacağını bildirir. Yeni Putinin fikirləri daha konkret və açıq dilə desək bir az tərəfsizlik kimi görünə bilər, eger İrəvanda "Lazarev klubu" nun, Moskvada isə KTMT-nin Ermənistanla bağlı iclasında Azərbaycanla sərhəddə və

eyni zamanda Cənubi Qafqazda baş verən son hadisələrlə bağlı müzakirələr olmasaydı. Putin bir tərəfdən bütün danışıqların və müzakirələrin, o cümlədən sülh müqaviləsinin imzalanması məsuliyyətini tərəflərin üzərinə qoyur və çıxarılan qərarlara hörmətlə yanaşacağını deyir, digər tərəfdən fərqli platformalardan Ermənistanın üzərinə gedir, onu pərdəarxası təhdid edir. Dünənə qədər İrəvan-

da tez-tez Vaşinqton variantından danışılırdı, bu gün isə Moskva variantına üstünlük verənlər mediada at oynadır. "Lazarev klubu"nda çıxış edənlər sanki Ermənistanın hazırkı durumunu unudublar kimi davranaraq hədə dili ilə danışıqlar. Tez-tez Ermənistanın istəklərini qabardırırlar, heç bir güzəştə getməyəcəklərini deyirlər.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bəyan edib ki, Ermənistan Rusiyanın təklifləri əsasında Azərbaycanla münasibətlərin qurulması üzərində işləməyə hazırdır: "Sentyabrın əvvəlində Ermənistan Rusiya Federasiyasının təqdim etdiyi Ermənistan və Azərbaycan arasında dövlətlərarası münasibətlərin qurulması üçün əsas prinsiplər və parametrlər əsasında işləməyə razılıq verib və bunu Soçidə təsdiqləməyə hazırdır. Ümid edirik ki, Rusiya onun təkliflərini dəstəkləyəcək".

Rusiya prezidenti Vladimir Putin bir gün əvvəl "Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubunun plenar iclasında çıxış edərək, Rusiya tərəfinin Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh yolu ilə nizamlanmasına, eləcə də sərhədin delimitasiyasına və sərhəd məsələsinin tam həllinə tərəfdar olduğunu bildirib. Rusiya liderinin fikrincə, nizam-

lanma variantının seçimi Ermənistanın, erməni xalqının və rəhbərliyinin işidir və vurğulayır ki, "biz heç nə tətbiiq etmək fikrində deyilik, biz Ermənistanla heç nə dikte edə bilmərik və etməyəcəyik".

Bir gün əvvəl Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bu ilin sonuna qədər Azərbaycanla sülh müqaviləsi bağlamaq istədiyini açıqlamışdı. Ermənistan hakimiyyəti ümid edir ki, delimitasiya işləri sülh müqaviləsi imzalanana qədər tamamlanacaq. "Ermənistan üçün Rusiyanın Dağlıq Qarabağ münacişəsinin həlli ilə bağlı təklifi məqbuldur, bu vəziyyətdə Ermənistan, Rusiya və Azərbaycan arasında müzakirə formatı ən optimaldır. Bunu jurnalistlərə sabiq müdafiə naziri və müxalifətin "Hayastan" fraksiyasının rəhbəri Seyran Ohanyan deyib.

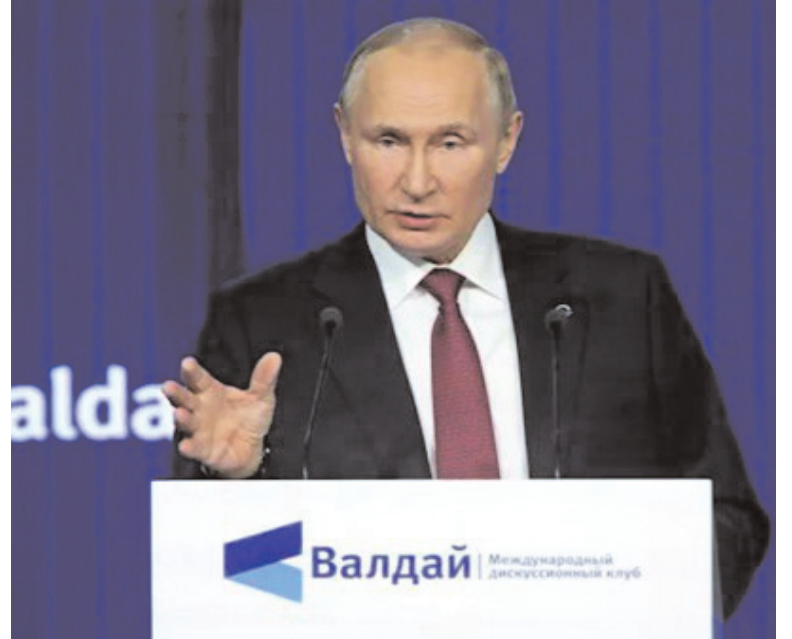
Ohanyanın fikrincə, Rusiyanın yanaşması ümid verir ki, gələcəkdə "Dağlıq Qarabağ" probleminin həllinə qayıtmaq mümkün olacaq (Azərbaycan rəhbərliyi dəfələrlə bəyan edib ki, artıq Qarabağ problemi yoxdur - red.). Ohanyan qeyd edib ki, Amerika tərəfinin təklifi məsələnin həmişəlik bağlandığını nəzərdə tutur. Bu baxımdan ABŞ-ın yanaşmaları "Hayastan" bloku üçün qəbul ediləməzdir, çünki onlar "Dağlıq Qarabağ"ın taleyinə köklü xaç qoyurlar və bunun bütün nəticələri ilə Azərbaycanın tərkib hissəsi olduğu ortaya çıxır. Keçmiş müdafiə naziri qorxur ki, belə bir ssenari ermənilərin "Dağlıq Qarabağ"dan yekun deportasiyasına təhlükə yaradır.

Siyasətçi onu da bildirib ki, Ermənistan Qərbin yolu ilə getsə, fövqəldövlətlərin maraqları mənəşəsində qalmaq riski var. Bu vəziyyət ona görə iqiqat təhlükəlidir ki, bunun müqabilində Qərb Ermənistanı heç bir təhlükəsizlik zəmanəti verməyəcək və Er-

necə olursa olsun, insan haqları var, xalqın öz müqəddəratını təyin etmək hüququ var və Dağlıq Qarabağda insanlar çoxdan bu yolu seçiblər.

Münaqişələrin təkrarlanmasını və vaxtaşırı yeni qan tökülmesini istəmirsinizsə, buna hörmət edilməlidir", deyər Dumanın sədr müavini deyib. Biz də öz adımızdan Zatulinə bildiririk və xatırladıyıq ki, 1990-cı illərdə Rusiyanın bir neçə subyekti Qarabağdakı kimi separatçılar baş qaldırışdılar. Çeçenistanda, İnquşetiya baş verən hadisələri unutmasın, hər iki subyekt də öz müqəddəratını təyin etmək istəyirdi. Zatulinin də təmsil olduğu hökumət, qanunverici orqan və bütövlükdə Rusiya dövləti buna necə reaksiya verdi? Zatulinin səsi niyə o zaman batmışdı, niyə indiki iştaha o zaman yox idi? Məgər tək xristianların özünü təyin etmək hüququ olur, yaxud bu hüquq başqa dinin daşıyıcılarına verilmir, ya nə? Gəlin, "Lazarev klubu"nda çıxış edənle-

qarşı mübarizə aparacaq. Bu barədə jurnalistlərə "Ermənistan" blokunun deputatı, Daşnaksütyunun nümayəndəsi İşxan Saqatelyan məlumat verib. Onun sözlərinə görə, bu variant necə adlanmasından asılı olmayaraq - amerikalı, rusiyalı, hindistanlı və ya çinli istənilən belə sənəd hökumətin əleyhdarları üçün qəbul ediləməz olacaq. Saqatelyan vurğulayıb ki, er-

məni tərəfi öz milli maraqlarını irəli sürməlidir. Biz hər kəslə, ilk növbədə strateji tərəfdaşımız Rusiya və dost İranla danışıqlar aparmalıyıq. Amma Ermənistanın həyatı maraqlarını təmin etmək lazımdır, deyər parlamentarı əlavə edib. Qarabağdakı separatçıların eks-başçısı Bako Saakyan Lazarev klubunun iclasında deyib ki, "indi Qarabağ ağır yaralanıb. Düşmənlərimiz isə öz planlarını həyata keçirmək üçün nəhayət Qarabağ erməni dövlətçiliyini məhv etmək üçün böyük imkanlara sahibdirlər. Kiçik Qarabağ milyonluq ölkələrlə üz-üzə qalıb. Bu barədə danışmaq çox ağırlıdır".

Bütün bunlara rəğmən Ermənistan və ermənilər hələ də Azərbaycanın onların yaşaması, gələcəyini qurmaları üçün nə qədər böyük şans verdiyinin fərqi deyillər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Gürcüstanda səfərdə olarkən irəli sürdüyü "Qafqaz evi" ideyası tək sə bir ölkənin yox, bütövlükdə Cənubi Qafqaz ölkələrinin gələcəyini, təhlükəsizliyini təmin edən bir yol xəritəsidir. Bu yol münaqişələrə son qoyacaq unikal təkliftir. Bəs regionun digər ölkələri, xüsusən də Ermənistan bu şansı dəyərləndirə biləcəkmiz?

V.VƏLİYEV

mənistanı hazırkı müşahidə missiyası heç bir təhlükəsizlik problemini həll etmir.

Qeyd edək ki, İrəvanda "Lazarev klubu"nun Rusiya-Ermənistan münasibətlərinin tarixi keçmişi və bu günü mövzusunda dəyirmi masa şəklində beşinci iclası keçirilib. Erməni və Rusiyanın aparıcı ekspertləri və siyasətçiləri Ermənistan və regional gündəliyin aktual məsələlərini müzakirə edirlər. Tədbir Moskva-İrəvan videokörpüsü formatında keçirilib.

Beynəlxalq "Lazarev Klubu" 2018-ci ildə Rusiya Dövlət Dumasının deputatı, MDB Ölkələri İnstitutunun direktoru Konstantin Zatulinin və bir sıra tanınmış siyasətçi və sahibkarların, ictimai xadimlərin, alimlərin, jurnalistlərin təşəbbüsü ilə yaradılıb. Klub 19-cu əsrdə Şərqi Dilləri İnstitutunun əsasını qoyan, MDBMİ-nin sələfi olan məşhur erməni xeyriyyəçiləri Lazarev ailəsinin adını daşıyır. Klubun məqsədi cari gündəliyin ən mühüm mövzuları üzrə ölkələrimizin vətəndaş cəmiyyətlərinin nümayəndələri arasında qeyri-rəsmi və sərbəst fikir mübadiləsi yolu ilə Rusiya və Ermənistan xalqları arasında qarşılıqlı etimad və müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyətini gücləndirməkdir.

İrəvanda "Lazarev Klubu"nun iclasında Zatulini "Rusiya-Ermənistan münasibətləri" formatında çıxışı zamanı deyib ki, "Dağlıq Qarabağ" xalqının öz müqəddəratını təyin etmə hüququna hörmət edilməlidir. Xatırladaq ki, Ermənistan hakimiyyəti Zatulini persona non grata hesab edərək onun ölkəyə girişinə qadağa qoyub. Rusiyalı siyasətçinin fikrincə, Qarabağda erməni xalqının hüquqları mütləq şəkildə qorunmalıdır. Ermənistan arzuolunmaz şəxs adlandırılan Zatulini bildirib ki, 30 ildir dünya birliyi bu problemi həll etməyə çalışır. "2020-ci ildə müharibə başladı. Amma nə olursa olsun,

rin fikirləri ilə tanış olaq və hörmətli oxucu özünü nəticə çıxarsın, görək ermənilər sülh, yoxsa müharibə istəyir:

"Lazarev klubu"nun iclasında Ermənistanın birinci baş naziri və keçmiş müdafiə naziri Vazgen Manukyan bildirib ki, son vaxtlara qədər Ermənistanın xarici əlaqələrinin aydın arxitektura var idi, Rusiya ilə müttəfiqlik əlaqələri var idi və bu heç bir halda bizim Aİ və ABŞ, Çin və İranla dostluq münasibətlərinə mane olmurdu. Biz müharibəni bacarıqsızlıqla uduzduq, Rusiya, Türkiyə və Azərbaycanın yaxınlaşması, Rusiya ilə Avropa arasında böyük qarşıdurma başladı. Bu, bizim qarşımıza yeni çağırışlar qoyur. Müttəfiqlərlə danışmaq üçün sizin dəqiq müəyyən edilmiş tapşırıqlarınız olmalıdır.

O hesab edir ki, Ermənistanın qarşısında aşağıdakı vəzifələr durur: Qarabağ məsələsi, təhlükəsizlik məsələsi, əsasən, ordumuzun bərpası məsələsidir. "İndi silah gücü ilə sülh müqaviləsi imzalamaq mənasızdır. Bundan başqa, ərəzi məsələsi də var. Anklavlar məsələsini nəzərdən keçirmək ümumiyyətlə axmaqdır, çünki sovet dövründə bir xalq digərinə qarşı saxlamaq üçün belə mexanizmlər icad edilmişdir. Bir də var Sünik məsələsi, dəhliz məsələsi. Mən tək dəhlizin əleyhinə deyiləm, Naxçıvandan Azərbaycana Ermənistanı keçən yolun ümumi şəkildə açılmasının əleyhinəyəm. Ermənistan tamamilə blokadadadır və bütün yollar eyni vaxtda açılmalı və hər bir yol keçdiyi dövlətin suveren yolu olmalıdır. Əgər bizim dəqiq müəyyən edilmiş vəzifəmiz varsa, nə istəyirik, bu halda biz də başa düşə bilərik ki, rus dostlarımız bizə necə kömək edə bilər və mövqelər arasında nə fərq var", - Manukyan vurğulayıb.

Parlament müxalifəti Qarabağın "suverenliyini" məhdudlaşdıran istənilən sənədə

Parisdə yaşayan jurnalist: "İran camaatın fikrini yayındırmaq istəyir"

"İranda və Cənubi Azərbaycanda baş verən hadisələri yəqin ki, xəbərlərdə eşidirsiniz. Dünən Məhsə Əminin vəfatının 40 günü idi. Bu səbəbdən də İranın hər yerində insanlar ayağa qalxıb. Təbrizdə və onun müxtəlif məhəllələrində böyük bir mitinq olub. Mitinq aparıcılarının şüarı "Azadlıq, ədalət və milli hökumət istəyirik" olub". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Parisdə yaşayan jurnalist və təhlilçi Maşallah Rəzmi deyib.

Onun sözlərinə görə, bu 40 günün içində 255 nəfər mitinqdə ölüb: "Onlardan 33-ü dövlət məmurlarıdır. Eyni zamanda, 255 ölənin içində 37 nəfər də 17 yaşından aşağı uşaqlardır. Bunun üçün vəziyyət olduqca gərgindir. Hər kəs etiraz qalxıb. Hökumət çalışır ki, onları zindana salmaqla sakitləşdirsin. Amma bunun heç bir xeyri olmayacaq. Buna görə də xaricdə yaşayan iranlılar da öz etirazlarını bildirir və mitinq aparıcıları dəstəkləyirlər.

Əsas etirazlar Təbriz, Ədəbil, Urmiya və Zəncanda olub. Ölənlər arasında 6 nəfər azərbaycanlı olub. Amma azərbaycanlılar güclü olduğu üçün onlar arasında ölü sayı azdır. Tutulanlardan xəbər gəlir ki, Urmiya, Ədəbil və Təbrizdə tanınan adamları tutur və zindana salır. Bir nəfərin tutulması 1000 nəfərin ayağa qalxmasına səbəb olur. Məlum olduğu üzrə, bu etirazlarda qadınların rolu böyükdür. Yeni, etirazı qadınlar başladı. Onlar bu hökumətin islah olmayacağını və dəyişilməsini istəyirlər".

Maşallah Rəzmi sözlərinə belə davam

edib: "İran camaatın fikrini yayındırmaq istəyir. Hakimiyyətin məqsədi bu olub ki, Azərbaycanda türklərlə kürdlər arasında ixtilaf yaratsın. Lakin bu nəticə vermədi. Çünki, həm kürdlər, həm də azərbaycanlılar öz etirazını bildirdi.

Daha sonra Şimali Azərbaycanın sərhədində hərbi təlim keçirdilər. Yenə səbəb fikir yayındırmaq idi. Amma heç kim bunu ciddi qəbul etmədi. Hamı bilir ki, İran elə bu vəziyyətdə deyil ki, böyük bir iş görsün.

Cənubi Azərbaycanda milli hərəkatın güclənməsini hakimiyyət bilir. Bunun üçün də qorxur ki, birdən millət tam ayağa qalxar. Azərbaycanlılar Tehranda böyük rol oynayır. Tehranda 12 milyon əhali var ki, onlardan 4-5 milyonu azərbaycanlıdır".

Ayşən Vəli

Yeni Azərbaycan Partiyası - 30

YAP ötən 30 ildə Azərbaycana möhtəşəm nailiyyətlər qazandırıb!

Şirvan şəhərində YAP-ın təsis edilməsinin 30 illiyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib

Oktyabrın 28-də Şirvan şəhər Mədəniyyət Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) təsis edilməsinin 30 illiyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Əvvəlcə tədbir iştirakçıları ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, Ulu Öndərin əziz xatirəsinə dərin hörmət və ehtiram ifadə olunub. Sonra Şəhidlər xiyabanı ziyarət edilib, şəhidlərin xatirəsinə ucaldılmış abidənin önünə gül dəstələri düzüblər.

Tədbirdə Dövlət Himni səsləndirilib, ulu öndər Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Sonra Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətinə həsr olunmuş videoçarx nümayiş olunub.

Tədbirdə çıxış edən YAP Şirvan şəhər təşkilatının sədri Zahir Qəhrəmanov bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyası aparıcı siyasi qüvvə kimi fəaliyyət göstərdiyi 30 ildə bütün qüvvə və bacarığını xalqa xidmətə yönəldərək, əhəmiyyətli uğurlara imza atıb. Partiyanın yaradıcısı ümummilli lider Heydər Əliyevin müstəqil, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu yolunda gərgin fəaliyyəti Azərbaycanın bu gününü və gələcək taleyini müəyyənləşdirib.

Şirvan şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı İlqar Abbasov Yeni Azərbaycan Partiyasının zərurətdən yaranmış avanqard qüvvə olduğunu bildirib. O dövrdə baş verən hadisələrdən, partiyanın yaranmasından və hazırda xalqın öz liderinə olan inamından bəhs edib. O, Yeni Azərbaycan Partiyasının Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə inkişaf və qələbə yolunda əmin addımlarla irəlilədiyini söyləyib.

YAP Veteranlar Şurasının sədr müavini, Azərbaycan Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin

YAP Sabunçu rayon təşkilatının fəalları Heydər Əliyev Mərkəzini ziyarət ediblər

Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) təsis edilməsinin 30-cu illiyinə münasibətilə partiyanın Mərkəzi Aparatı tərəfindən hazırlanmış və İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiq edilmiş Tədbirlər Planına uyğun olaraq YAP-ın Bakı şəhəri üzrə rayon təşkilatlarının gənc fəalları Heydər Əliyev Mərkəzinə ekskursiyası davam edir.

Oktyabrın 28-də YAP Sabunçu rayon təşkilatının fəalları Heydər Əliyev Mərkəzini ziyarət ediblər. Partiya fəalları Ulu Öndərin zəngin və mənalı ömür yolunu əks etdirən eksponatlarla, əyani vəsaitlərlə tanış olublar.

müavini Sədaqət Qəhrəmanova çıxışında Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranma tarixindən, keçdiyi müəkkəb və şərəfli yoldan söhbət açıb. Əsaslı ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş Yeni Azərbaycan Partiyasının bu gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə yeni-yeni nailiyyətlərə imza atdığına qeyd edən S.Qəhrəmanova bu uğurların zirvəsində tarixi Zəfərimizin dayandığını vurğulayıb.

YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev çıxış edərək ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi kursunu müasir dövrimizin tələbləri əsasında davam etdirən Yeni Azərbaycan Par-

tiyasının Sədri, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycana Zəfər bəxş etmiş Müzəffər Ali Baş Komandan olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, Yeni Azərbaycan Partiyası ötən 30 ildə uğurla inkişaf edib, Azərbaycana möhtəşəm nailiyyətlər qazandırıb.

Tədbirdə 18 nömrəli məktəb liseyin direktoru İsmayıl Yusubov, şəhid atası Alim Zülfüqarov, Vətən müharibəsi iştirakçısı Elvin Balayev, Gənclər evinin əməkdaşı Aytac Əliyeva çıxış ediblər. Tədbirin sonunda Şirvan şəhərinin ictimai-siyasi həyatında fərqlənən bir qrup partiya fəalına fəxri fərmanlar, eləcə də partiya sıralarına yeni qəbul olunmuş şəxslərə üzvlük vəsiqəsi təqdim edilib.

Bu gün Azərbaycana dost, qardaş ölkə olan Türkiyə Cümhuriyyəti müstəqilliyinin 99-cu ildönümünü qeyd edir. Siyasi, iqtisadi, hərbi cəhətdən güdrətli və sabit olan Türkiyə uğurlu bir inkişaf yolu keçib. 1923-cü il oktyabrın 29-da idarəetmə formasına görə respublika elan olunan Türkiyə 99 ildir ki, müstəqil yaşayır. Türkiyə Respublikasının qurucusu Mustafa Kamal Atatürk Qurtuluş savaşında Qərb ölkələri üzərində qələbədən sonra 1923-cü il oktyabrın 29-da Türkiyədə respublika qurulduğunu elan edib.

Tarixi dövərə nəzər salsaq görürük ki, Türkiyə dünyanın siyasi və hərbi baxımdan çox mürəkkəb dövründə respublika olmaq qərarına gəlir. Belə ki, Birinci dünya müharibəsindən məğlub ayrılan Osmanlı imperiyası İngiltərə, Yunanistan, Fransa və İtaliya kimi xarici dövlətlərin işğalı ilə üzleşib. Belə bir dövrdə Mustafa Kamal Atatürkün rəhbərliyi ilə türk vətənlər 1919-cu il mayın 19-da Samsundan ölkənin azadlığı uğrunda mübarizəyə başlayıblar.

Türkiyə Respublikasının milli bayramı - Respublika Günü

İlham Əliyev: "Biz bir yerdəyik, bir yerdə olacağıq, gücümüz də gündən-günə artacaq"

tan nüfuzu və rolu hər bir azərbaycanlıda qürur hissi yaşadır.

Bu gün Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə vurğuladığı kimi, dünyada bənzəri olmayan qarşılıqlı etibara və etimada əsaslanır. Bizim xalqlarımızı birləşdirən yalnız etnik, dini və mədəni köklər deyil, eyni zamanda, mürəkkəb və ziddiyyətli proseslərin cərəyan etdiyi XXI əsrdə bir-birimizin yanımızda olduğumuzdur.

Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri bu gün daha yüksək bir mərhələdədir. Qarabağın hava qapısı olan Füzuli Beynəlxalq Aeroportunun açılışı Azərbaycandan dünyaya bir mesaj oldu. Hava Limanının Azərbaycan və Türkiyə Prezidentlərinin birgə iştirakı ilə açılışı qardaş ölkə ilə birliyimizi, dostluğumuzu, gücümüzü bir daha göstərdi. Bu gün işğaldan azad olunan torpaqlarımızda Azərbaycan və Türkiyə bayraqlarının dalğalanması da qırılmaz dostluğumuzdan qaynaqlanır. Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin Zəngəzur dəhlizinin - Horadiz-Cəbrayıl-Zəngilan-Ağbend avtomobil yolunun təməlini birgə qoymaları tarixi bir hadisə olaraq əbədiləşdi. Zəngəzur dəhlizi türk dünyasının birləşməsi, regionun təhlükəsizliyi və sosial-iqtisadi inkişafı baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. İki qardaş ölkənin birgə səyi ilə fəaliyyətə başlayacaq Zəngəzur dəhlizi yalnız Azərbaycanın və Türkiyənin deyil, bütün region xalqlarının həyatında dəyişikliklər mərhələsinin başlanmasına səbəb olacaq. "Bizim tariximiz parlaqdır və tariximizin ən önəmli anlarında biz bir yerdə idik" - deyən dövlət başçısı bildirib ki, Bakının erməni işğalından azad edilməsinə həsr olunmuş hərbi paradada Türkiyə və Azərbaycan əsgərləri çiyin-çiyinə Azadlıq meydanına çıxmışdılar: "Bunun təkrarını biz 2020-ci ildə Zəfər paradında gördük. Tarixi Zəfərimizdən sonra yenə də əziz qardaşımızla birlikdə Azadlıq meydanında biz Türkiyə və Azərbaycan ordularının hərbi paradını qəbul etdik. Bu, birliyimizin tentənəsi idi. Bu, bütün dünyaya verilən aydın mesaj idi ki, biz bir yerdəyik, bir yerdə olacağıq, gücümüz də gündən-günə artacaq"

Ağır və əzmkar mübarizə qısa müddət sonra müsbət nəticəsinə verməyə başladı, vətən torpaqları düşmənlər tapdağından xilas edildi. Tarixi zəfərlərlə zəngin olan Türkiyənin zəfərləri sırasında ən önəmli yerlərdən birini tutan 30 avqust 1922-ci ildə sonu qələbə ilə bitən Dumlupınar savaşı olub.

"APARDIĞI MÜBARİZƏ MƏZLUM MİLLƏTLƏRİN, BÜTÜN ŞƏRQİN MÜBARİZƏSİDİR"

Mustafa Kamal Paşa həmin dövrdə deyirdi: "Türkiyənin bugünkü mübarizəsi yalnız özünün azadlığı naminə olsaydı, bəlkə daha qısa və daha az qanlı olar və tez də qurtarardı. Türkiyə qəti və ciddi səylər sərf edir. Çünki apardığı mübarizə məzlum millətlərin, bütün Şərqi mübarizəsidir". Mustafa

fa Kamal Paşa tarixi əmrini vermişdi: "Ordular! İlk hədəfiniz Ağ dənizdir. İrəlil!" Bu əmrə alan qəhrəman türk ordusu böyük bir qələbə həyəcanı ilə irəlilədi. Türk süvariləri, xüsusilə çevik hərəkətləri ilə uğurlar qazandılar.

Ayrılan mübarizə və mücadilə uğurlu bir sabahla nəticələndi. Tarixi mənbələrdə qeyd olunur ki, 1923-cü il oktyabrın 23-də Ankara paytaxt elan edildi. Oktyabrın 28-də axşam Mustafa Kamal Paşa yaxın dostlarını Çankayaya dəvət etdi və "sabah respublikanı elan edəcəyik", dedi. Oktyabrın 29-da Mustafa Kamal Atatürk əvvəlcədən hazırladığı və ölkənin respublika elan olunmasını nəzərdə tutan layihəni TBMM-ə təqdim etdi. Həmin layihədə "Türkiyə dövlətinin forması cümhuriyyətdir. Türkiyə dövləti Böyük Millət Məclisi tərəfindən idarə olunur" sözləri yer alırdı. Parlament həmin qanun la-

yihəsini qəbul etdi və Türkiyə respublika elan olundu. Həmin tarixdən etibarən Osmanlı imperiyası rəsmi şəkildə Türkiyə Cümhuriyyəti ilə əvəzləndi.

"AZƏRBAYCANIN KƏDƏRİ BİZİM KƏDƏRİMİZ, SEVİNCİ BİZİM SEVİNCİMİZDİR"

Dövlətçilik ənənələri olmadan müstəqilliyə nail olmaq və onu qoruyub saxlamaq əlbəttə ki, mümkün deyil. Ötən 99 ildə Türkiyə Cümhuriyyəti müstəqilliyini və dövlətçiliyini möhkəmləndirərək dünyanın inkişaf etmiş ölkələrindən birinə çevirdi. Milli liderlərimiz Mustafa Kamal Atatürk və Heydər Əliyev tərəfindən bir millət, iki dövlət səviyyəsinə yüksəldilmiş Azərbaycan-Türkiyə dostluq və qardaşlığı bu gün regionda əmin-amanlı-

ğın və sabitliyin təminatıdır. Vətən müharibəsində Türkiyə dövlətinin Azərbaycana göstərdiyi siyasi dəstək bunun bariz ifadəsidir. Bu məqamda Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün "Azərbaycanın kədəri bizim kədərimiz, sevinci bizim sevincimizdir" ifadəsini xatırlamaq yerinə düşər.

Beynəlxalq Qars müqaviləsinə əsaslanan siyasi müttəfiqliyimiz 100 ildən sonra Şuşa Bəyannaməsi ilə bir daha təsdiq olunmuş, həm ikitərəfli münasibətlərimiz, həm də regional əməkdaşlığımız yeni mərhələyə yüksəlmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, "Dünya miqyasında Türkiyə və Azərbaycan qədr bir-birinə yaxın ikinci ölkə tapmaq mümkün deyil. Hər zaman bir-birimizin yanındaıq. Bundan sonra da belə olacaq".

TÜRKİYƏ-AZƏRBAYCAN ƏLAQƏLƏRİ TƏKCƏ İKİ ÖLKƏYƏ DEYİL, BÖLGƏYƏ SÜLH VƏ SABİTLİK GƏTİRİR

Ölkə prezidentlərinin 2021-ci il iyunun 15-də türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı olan Şuşada dostluq və qardaşlığımızı gücləndirəcək, əlaqələrin daha da inkişafına səbəb olacaq Şuşa Bəyannaməsini imzaladılar. Bu Bəyannamə müttəfiqlik münasibətlərinin gündən-günə genişlənməsində əhəmiyyətli bir sənəddir. Bu gün Türkiyə-Azərbaycan əlaqələri yalnız iki ölkəyə deyil, bölgədə sülh və sabitliyə xidmət etməkdədir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bütün türk dünyasında məşhur olan kəlamı - "Bir millət, iki dövlət" anlayışı gerçək həyatda təcəssümünün şahidi olduğumuz tarixi məqamda Türkiyənin dünyada ar-

Zəngilanın işğaldan azad edilməsindən iki il sonra qardaş Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Zəngilan və Cəbrayıl səfər etməsi və Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının açılışında iştirakı tarixi hadisəyə çevrildi. Hər zaman bir-birinin yanında olan Azərbaycan və Türkiyənin birliyinin, həmrəyliyinin dünya üçün nümunə olduğu bir daha təsdiqləndi. Əlbəttə ki, bu və ya digər yadda qalan hadisələrlə zəngin olan tarixi qardaşlıq nümunələri bir daha göstərdi ki, bizim birliyimiz Azərbaycan - Türkiyə birliyi əbədi və sarsılmazdır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

31 illik tarix- Müstəqilliyi qazanmaq və onu qoruyub saxlamaq

Müstəqilliyi qazanmaqdan daha vacib və daha çətin bir iş var- bu, onu qoruyub saxlamaqdır- Heydər Əliyev

Sovet İttifaqının dağılması və "soyuq müharibə"nin sona çatması kimi global geosiyasi proseslər fonunda Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini elan etməsi tarixi hadisə idi. Azərbaycan xalqı illər uzununu azadlıq, müstəqillik ideyalarını özündə yaşatmışdı. 1918-1920-ci illərdəki elan olunan ilk respublika bu ideyanı gerçəkləşdirdi, amma təəssüf ki, uzunömürlü bir müstəqilliyə imza ata bilmədi və həqiqi müstəqil dövlət kimi beynəlxalq aləmdə yerini tuta bilmədi. Cəmi 2 il ömür sürən ilk respublikamız 1920-ci ilin mayınadək mövcud oldu.

1920-ci ildə 28 aprel sosialist inqilabından sonra yaranmış 2-ci respublika- Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası da müstəqil dövlət kimi 2 il mövcud oldu, 1922-ci ildə Sovet İttifaqına daxil oldu və ümumilikdə 71 il yaşadı.

XX əsrin 80-ci illərinin sonunda başlanan tarixi-siyasi proseslərdə Azərbaycan xalqının müstəqil dövlətçiliyə sahib olmaq hissləri digər müttəfiq respublikalara nisbətən daha impulsiv və bariz şəkildə özünü göstərirdi. Azərbaycanın müstəqillik yolunda mücadiləsi faktiki olaraq 1988-ci ilin xalq hərəkatı ilə başladı. Proseslər 1990-1991-ci illərdə daha geniş və aktiv şəkildə cərəyan etdi. Yanvar hadisələri isə bu aktivliyi, mücadiləni daha da alovlandırdı.

Ermənilərin Azərbaycan ərazisi olan Qarabağda başladığı separatçılıq hərəkatlarına ittifaq hakimiyyətinin və onun rəhbəri Mixail Qorbaçovun ədalətsiz yanaşması xalqı qəzəbləndirdi, xalq meydanlara çıxdı. Bu proseslərin məntiqi nəticəsi Azərbaycanın 1991-ci ilin sonunda ittifaqdan ayrılıb müstəqil dövlət kimi yaşamasına səbəb oldu.

Ali Sovetin xalqın tələbi ilə çağırılmış növbədənkenar sessiyası 1991-ci il avqustun 30-da Azər-

baycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini bərpa etmək haqqında bəyannamə qəbul etdi. Bəyannatda Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin BMT-nin nizamnaməsində, digər beynəlxalq hüquq paktlarında və konvensiyalarda təsbit edilmiş prinsiplərə müvafiq surətdə tanınması üçün dünya dövlətlərinə çağırış da yer almışdı.

Ali Sovetin 1991-ci il 30 avqust tarixli iclasında bəyannatla yanaşı, "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini bərpa etmək haqqında" Konstitusiyaya Aktinin layihəsini iki həftə müddətində hazırlamaq barədə qərar da qəbul edildi. Lakin məlum məsələlərdən dolayı respublika rəhbərliyi bu prosesi 2 aya yaxın ləngitdi.

Bu müddət ərzində SSRİ-nin əksər müttəfiq respublikaları, o cümlədən qonşu Ermənistan və Gürcüstan, Moldova, Qırğızistan, Özbəkistan, Tacikistan dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya aktı və ya qanun qəbul etmişdilər. Azərbaycan isə hələ də gözləyirdi.

Ali Sovetin sessiyasında Azərbaycanın Milli Ordusunun yaradılması məsələsi gündəmə gəldi və "Azərbaycan Respublikası-

nın milli özünümüdəfiə qüvvələrinin yaradılması haqqında" qərar verildi. Qərarın icrası isə kağız üzərində qaldı. Bütün bu hadisələr Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və Qarabağdakı separatçılıq hərəkatının genişlənməsi fonunda baş verirdi.

Sentyabrın 1-də isə separatçılar Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin səlahiyyətini itirmiş Xalq Deputatları Soveti adından qondarma "Dağlıq Qarabağ Erməni Respublikası"nın yaradılması barədə "qərar" qəbul etdilər. Separatçıların bu qərarı elan edilən gün "Azadlıq" meydanında AXC mitinqlərinin qızğın vaxtı idi. AXC Müttəllibovu hakimiyyətdən salmaq üçün ümumrespublika tətili elan etmişdi.

Hakimiyyət uğrunda gərgin mübarizə gedirdi. Qarabağ məsələsi bu mübarizənin kölgəsində qalmış və görünməz olmuşdu. Ali Sovetin oktyabrın 8-də işə başlanan növbədənkenar sessiyanın gündəliyinə dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktinin qəbulu məsələsi salınsa da, dördgünlük müzakirələr nəticəsində parlament bu məsələni bir həftə sonraya saxladı.

Nəhayət, 1991-ci il oktyabrın 18-də Ali Sovetin sessiyasında

tarixi sənəd qəbul edildi. Səsvermədə Ali Sovetin 360 deputatından 258-si iştirak etmişdi. Adbad səsvermədə "Dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Akti" yekdilliklə qəbul olundu.

6 fəsil, 32 maddədən ibarət Konstitusiyaya Akti ümumilikdə olduqca sanballı sənəd olsa da, bir sıra nöqsanlardan da xali deyildi. Xüsusilə 1-3-cü maddələrdə hüquqi-siyasi nöqtəyi-nəzərdən o qədər də mükəmməl olmayan, sonralar beynəlxalq müstəvidə ermənilərin çeşidli spekulasiyalarına revac verən təsnifat yer almışdı ki, bu da bizə "başqağrısı" oldu.

Həmin maddələrə əsasən, Azərbaycan Respublikası 1918-1920-ci illərdə mövcud olmuş Cümhuriyyətin varisi hesab olunurdu. Azərbaycan SSR haqqında isə heç nə deyilmir, Azərbaycanın 71 illik 2-ci respublika tarixi hüquqi müstəvidə təsbit olunmurdu, 71 il demək olar ki, tarixdən itirilirdi.

Qeyd edək ki, ermənilər Qarabağın Azərbaycana mənsubluğunu şübhə altına qoymaq üçün məhz bu məqamdan özələrinə uyğun şəkildə bəhrələnməyə davamlı olaraq möhtəkirlik edirlər. Çünki Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın muxtar inzibati ərazisi kimi birmənalı təsbit edən və beynəlxalq hüquq baxımından mühüm fakt olan qərar 1923-cü ildə, yəni Azərbaycan SSR vaxtında qəbul edilib. 1991-ci ilin Konstitusiyaya Aktində Azərbaycan SSR-in hüquqi tarixinin əks olunmaması ermənilərə Dağlıq Qarabağın heç vaxt Azərbaycanın yuridiksiyasında olmadığını barədə spekulasiya etmək bəhanəsi verir.

Dekabrın 3-də Ali Sovet Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin tanınması xahişi ilə BMT-yə və dünya dövlətlərinə müraciət etdi. Dekabrın 8-də Belovejskdə Rusiya, Ukrayna və Belarusiya prezidentləri tərəfindən SSRİ-nin fəaliyyətinə xitam verildən sonra beynəlxalq təşkilatlar və dünya dövlətləri digər müttəfiq respublikalar kimi, Azərbaycanın da müstəqilliyini tanımağa başladılar. Dekabrın 9-da İKT Azərbaycanı sıralarına qəbul etdi.

Nəhayət, dekabrın 29-da Konstitusiyaya Akti ümumxalq səsverməsinə çıxarıldı və 95 faiz seçicinin iştirak etdiyi referendum müstəqillik faktını rəsmiləşdirdi. Beləliklə, Azərbaycan Respublikası, 1992-ci ilə müstəqil dövlət kimi qədəm qoydu. İrəlində müstəqilliyin mürəkkəb, keşməkeşli illəri dururdu. Lakin yenicə müstəqilliyini əldə etmiş ölkənin nə təcürbəli hakimiyyəti, nə maliyyə imkanları, nə ordusu yox idi. Qarabağda alovlanan və qızıqan müharibədə uğursuzluqlar bir-birinin ardınca davam edirdi.

İqtisadi və sosial böhran pik

hədə çatmışdı. Ölkədə separatizm və kaos baş gedirdi, dövlətin parçalanması və dağılması təhlükəsi böyümüşdü. Güclü, qətiyyətli və xalqı birləşdirə biləcək bir liderə ehtiyac var idi.

Bunu bacaracaq yeganə şəxs, dünyanın ən qüdrətli dövlətinin rəhbərlərindən olmuş, dünya miqyaslı siyasətçi Heydər Əliyev idi. Ümumilli lider xalqın müstəqillik arzularının gerçəkləşməsində, həyata keçirilməsində könüllü olaraq iştirak etmək istəyərək hələ 1990-da Moskvadan Azərbaycana qayıtmışdı. Bu ərəfədə o, Azərbaycan SSR Ali Sovetinə və Naxçıvan Ali Məclisinə deputat seçilmişdi.

Heydər Əliyevin sədrliyi ilə 1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Ali Məclisinin iclasında muxtar respublikanın adından "Sovet Sosialist" sözlərinin götürülməsi, Azərbaycan Respublikasının üçrəngli, aypara və səkkizguşəli ulduz nişanlı bayrağının dövlət bayrağı kimi qəbul edilməsi və bu barədə Azərbaycan parlamenti qarşısında qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında məsələ qaldırılması haqqında tarixi qərarlar qəbul edildi.

Naxçıvanda həyata keçirilən tədbirlər bütün Azərbaycana nümunə olmuşdu. 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan SSR Ali Sovetinin sessiyası demokratik qüvvələrin tələbi ilə bir sıra tarixi qərarlar qəbul etdi. Dövlətin quruluş forması dəyişdirilərək "Azərbaycan Respublikası" adlandırıldı, 1918-1920-ci illərdə mövcud olmuş Azərbaycan Respublikasının bayrağı dövlət bayrağı kimi təsdiq olundu.

1992-ci ildə belə bir şəraitdə bir sıra ziyalılar "Səs" qəzetində həmin vaxt Naxçıvanda Ali Sovetin sədri işləyən Heydər Əliyevə müraciət etdilər. Ümumilli lider müraciətə cavab verdi və ölkənin böhrandan çıxış yollarını göstərdi. Mitinglərə çıxan kütlə Heydər Əliyevə dəstəkləyir və onu köməyə çağırırdı.

Nəhayət, 1993-cü ildə xalqın tələbi ilə Heydər Əliyev Naxçıvandan Bakıya gəldi. Ali Sovetin sədri seçilən Heydər Əliyev prezident Əbülfəz Elçibəyin hakimiyyəti qoyub qaçmasından sonra keçirilən seçkilərdə xalqın böyük səs çoxluğu ilə Prezident seçildi. Bununla da, ölkədə xaos, separatizmə son qoyuldu. İqtisadi və sosial islahatlar, ordu quruculuğu başladı.

Heydər Əliyev hər zaman bir fikri vurğulayırdı: "Müstəqilliyi qazanmaqdan daha vacib bir şey var- bu, həmin müstəqilliyi qorumaqdır". Ümumilli lider Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini nəinki qorudu, həm də onu möhkəmləndirdi.

Bu gün Azərbaycan həm siyasi, həm iqtisadi, həm də digər aspektlərdən tam müstəqil güclü dövlətdir. İndi həmin siyasəti Heydər Əliyevin layiqli varisi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev uğurla davam etdirir. Azərbaycan xalqının ən böyük problemini həll edərək Qarabağı azad edərək müzəffər sərkərdə kimi adını tariximizə qızıl hərfələrlə yazdıran İlham Əliyev Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafını da təmin edib və ölkəmizin dünya birliyində layiqli yeri tutmasına səbəb olub.

Elçin Bayramlı

Makronun görmə qabiliyyəti zəifləyib

Yaxud, aqressor Ermənistan Fransa prezidentinin gözündə necə "qurbana" çevrildi?

Artıq kifayət qədər bəllidir ki, Ermənistanın böyük bacısı hesab edilən Fransa respublikasının prezidenti istər 44 günlük müharibədən əvvəl, istərsə də sonra açıq-aşkar erməni işğalına dəstək göstərib. Ümumiyyətlə, aqressor Ermənistanın cəhdlərini müxtəlif sahələrdə malalamaqla məşğul olan Emmanuel Makronun bundan sonra hər hansı mövqə dəyişikliyinə gözləmək də doğru olmazdı. Yəni kor-kor, gör-gördür ki, bu fərd bəlkə də bütün Qərbdə mövcud olan ermənipərəstlərdən qat-qat çox ermənipərəstdir. Və bunu sübut edən daha bir fakt bu gün üzə çıxıb.

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, müs-yö Emmanuel ermənipərəst prezidenti növbəti dəfə gözünün siyasi baxış bucağının zəif olduğunu sübuta yetirib. Axı bütün dünya, beynəlxalq hüquq da isbat edir ki, məhz Ermənistan aqressorluğa söykənən siyasəti ilə Azərbaycan torpaqlarını nəinki işğala məruz qoyub, habelə onilliklər boyunca terror küləyi əsdirib, dağıdıb, talan edib və s.! Hətta sən demə, ermənilər "qurbanlıq quzularımıslar" ki, dünya onları xilas etməliymiş, əks halda, Avropa qitəsi böyük təhlükələrlə üz-üzə qalacağıymış (!)

Makronun bəyanatı bir qara qəpik dəyərində belə deyil!

Bütün bunlar isə mövcud Fransa iqtidarının riyakarlığının, o cümlədən, yumşaq desək, qeyri-obyektivliyinin

Söz yox ki, bütün bunların başında dayanan əsas ölkə "məzlum", "əzabkeş" Ermənistan dayanıb...

Beləliklə, Romada, müqəddəs Eqidiya icmasının "Dünyanın çağırışı - din və mədəniyyət dialoqda" forumunda çıxış edən (Sant'Egidius) Makron bildirdi ki, Ukraynadakı münaqişə dünyanı başqa müharibələr haqqında unudmaq olmağa məcbur etməməlidir.

Fransız prezident çıxışı zamanı mövzunu məhz kiçik bacıları sayılan ermənilərin üzərinə gətirmək üçün Avropa qitəsinin də təhlükə altında olduğunu iddia edib və bildirdi ki, buna misal olaraq Qafqazdakı müharibədə erməni xalqı ilə nəyin baş verdiyini (????!!-R.R.) göstərmək olarmış... Düzdür, Makron paralel olaraq Suriyada, İraqda, Somaliyə, Yaxın Şərqdə baş verənləri də öne sürüb, amma söz yox ki, bütün bunların başında dayanan əsas ölkə "məzlum", "əzabkeş" Ermənistan dayanıb...

Bütün dünya və beynəlxalq hüquq da isbat edir ki, məhz Er-

ermənistan aqressorluğa söykənən siyasəti ilə Azərbaycan torpaqlarını işğala məruz qoyub!

Bu da son deyil. Makron bildirdi ki, bir var aqressiyanın qurbanı, bir də var liderlər ki, onlar müdaxilə edərək məhv etmək qərarını veriblər. "Və belə bir situasiyada kənarda qalıb heytrallığı saxlamaq haqqında düşünmək "güç qanununu" tanımaq anlamını daşıya bilər", deyər Fransanın prezidenti əslində özünün məntiqsiz fikirləri ilə gündəmə çıxıb.

reallığıdır. Və sonda onu da qeyd edək ki, Makron istəyə gündə 100 dəfə bu kimi sərşəm bəyanatlarla çıxış etsin, onun söz və ifadələrinin dəyəri haqqı, ədalət, doğruluğu və dürüstlüyü dərk edər istənilən siyasi daire üçün heç bir qara qəpiyə də dəymir. Yaxşı olardı ki, Makron hakimiyyəti dövründə ölkəsində baş verən kütləvi sosial və s. narazılıqları aradan qaldırmaq üçün öz vətəndaşlarının qeydinə qalsın, aqressor erməni bacılarının deyil...

Rövşən RƏSULOĞ

RÖVŞƏN
rovsen.rasulov@mail.ru

Uğursuz ambisiozluq - Makronun naməlum "siyasi xətti"

Fransanın dövlət başçısı Emmanuel Makronun ayağısürüşkənlik siyasəti yalnız Cənubi Qafqazda hiss olunmur. Əslində bir əlində hətta bir neçə qarpız tutmaq cəhdləri Makronun iç üzünü daha qabarıq fonda nümayiş etdirir. Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Fransanın bundan sonrakı danışıqlar prosesində vasitəçi qismində iştirak etməyəcəyi ilə bağlı bəyanatı da məhz qeyd olunan məsələlərə söykənir.

Əgər Fransa uzun illər həmsədr ölkələrindən biri olmaqla dolay yollarla erməni işğalına dəstəyini ifadə edirdisə, artıq indi bu fikrini açıq yolla bəyan edir. Hər halda belə olmasa idi o, "Qarabağ Ermənistanın qəlbidir" ifadəsini nəinki dilinə, heç ağına belə gətirməməliydi. Gətirdisə özü-özünü ifşa etdi və nə qədər uğursuz siyasətçi olduğunu isbatlamış oldu.

İkibaşlılıq

Ancaq təkçə budurmu Makronun məlum olmayan "siyasi xətti"? Fransanın prezidenti hazırkı dövrə qədər dəfələrlə ölkəsinin müxalifət sektoru, eyni zamanda ictimai rəyi və KİV-ləri vasitəsi ilə hədəfə alınıb, onun protokol davranışlarından tutmuş siyasi bəyanatları lağa, tənqidə, istehzaya, hətta məsxərəyə belə qoyulub. Öz ölkəsinin daxilində yaranmış sosial böhranları həll edə bilməyən prezident elini dünyanın bütün bucaqlarına doğru uzadır. Belə vəziyyəti həm də onun nə qədər uğursuz ambisioz fərd olduğunu da nümayiş etdirir.

Məsələn, Makron digər münaqişə nöqtələrində - Aralıq dənizində, Liviyada, Ukraynada, Afrika ölkələrində öz "fəallığını" göstərməyə çalışsa da hər yerdə eyni səhvlərə yol verir. Bir tərəfdən Aralıq dənizi akvatoriyasında sülh mesajları verir, digər tərəfdən Yunanıstana dəstək göstərməklə açıq şəkildə özünü Türkiyəyə qarşı kökləyir.

Liviyada da bənzər siyasət yürüdən Makron əvvəlcə bu başibəla Afrika ölkəsində sülhün əldə edilməsi istəyində olduğunu bəyan etdi, qiyamçı general Haftar hücum əməliyyatlarına başlayarkən onun qarşısının alınması üçün heç nə etmədi, əksinə yardımlarını göstərdi.

Ukraynadakı müharibəyə gəlincə isə onun bir əli Rusiyanın dövlət başçısı Vladimir Putinə zəng edən telefonun dəstəyində olur, başqa tərəfdən isə Ukraynaya müxtəlif adda silahların göndərilməsi, eləcə də Rusiyaya qarşı sanksiyaların tətbiqi ilə bağlı sənədlər imzalayır. Bütün bu kimi oyunbazlıqlar isə öz yanaşmamızla ifadə etsək Emmanuelə əsla başıucalıq-tilan gətirmir. Bəlkə də bu gün onu özünə mütəfiq sayanlar da Fransanın prezidentinə elə də ciddi bel bağlamırlar. Bir sözlə, ikibaşlılıq...

O, kimlərdən dərs götürməli və öyrənməlidir?

Ona görə də Makron prezidentlik kürsüsündə oturmazına rəğmən, hələ də siyasət elmini öyrənməlidir. Məsələn, Türkiyənin dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdoğan, yaxud Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevdən! Məhz bu iki qardaş ölkələrin dövlət başçıları həyata keçirdikləri mükəmməl siyasətləri ilə eyni anda (!) bütün partnyorları ilə əlaqələrini saxlayıb-inkışaf etdiklərini faktlarla, əldə etdikləri uğurlu siyasi gedişləri ilə isbatlayıblar.

Hələlik isə Makron fıncanda fırtına yaradacağını düşünür, amma təəssüf ki, həmin fırtınada özünün çətin vəziyyətə düşməsi ehtimalının nə qədər çox olduğunu düşünmür...

Sobçak Avropaya payi-piyada keçib?

Rüşvət almaqda ittiham olunan teleaparıcı Kseniya Sobçak Belarus və Litva sərhədini piyada keçərkən diqqət çəkib. SİA-nın əldə etdiyi məlumata görə, bu barədə "RIA Novosti"-nin adının çəkilməsini istəməyən mənbəsi bildirib. Belarusiyanın Vitebsk vilayətinin Braslavski rayonundakı Vidzy qəsəbə keçid məntəqəsini piyada keçən Sobçak...artıq Avropadadır.

Qeyd edək ki, Rusiyada Kseniyanı məsuliyyətə cəlb etmək üçün artıq şəhid və ittihamçılar da hazırdır. Belə ki,

"Rostec"-in rəhbəri Sergey Çemezov Sobçak və onun əməkdaşlarının ondan 11 milyon rubl tələb etdiklərini iddia edir.

"News"-un məlumatına görə, "dindirmə zamanı Suxanov artıq Sobçaka qarşı ifadə verib. Onun sözlərinə görə, o pul üçün Telegram kanallarında kompromat dərc etməyib. İndi qalır Sobçakın dindirilməsi. Amma, deyildiyi kimi, o da payi-piyada Avropaya keçərək, aradan çıxıb.

Əli Babayev

Son zamanlar, 45 yaşında hamiləliyin mümkün və ya riskli olması kimi suallar tez-tez gündəmə gəlir. Təbii ki, bu yaşda hamilə qalmağın tibbi cəhətdən mümkündür. Ancaq bunun bir o qədər çətin olduğunu unutmamaq olmaz. Qadınların sağlam hamiləlik keçirməsi və bu hamiləliyi normal doğumla bitirməsi üçün ən vacib amillərdən biri də yaşıdır. Yaş irəlilədikcə hamiləliklə bağlı müxtəlif problemlər yaşanmağa başlayır. Buna görə də hamiləlik üçün ən uyğun yaş aralığı 20-30 yaşdır.

35 yaşından sonra hamilə qalmağın riski azalmağa başlayır. Karyera, iş və ya şəxsi həyatına görə hamiləliyin planlaşdırılması daha sonrakı yaşlarda bu riski daha da artırır. Bu nöqtedə bəhs etdiyimiz mövzu, yəni 45 yaşdan sonra hamiləlik marağ mövzusunda çevrilir.

Kişilər və qadınlar arasındakı əsas fərq qadınların məhsuldarlıq potensialının yaşla azalmasıdır. Kişilərdə sperma istehsalı hər gün milyonlara çata bilər. Yalnız irəliləyən yaşla sperma sayı və keyfiyyətində azalma olur. Qadınlar üçün isə vəziyyət çox fərqlidir. Qadınlar doğulanda müəyyən sayda yumurta ilə doğulurlar. 35 yaşından sonra yumurtaların həm sayı, həm də keyfiyyəti ciddi dərəcədə azalmağa başlayır. 40 yaşında yumurtaların sayı son dərəcə az olur və təd-

70% kimi çox ciddi bir səviyyəyə yüksəlir. Xromosom nöqtəsində anomaliyalar olduqda, aşağı düşmə ilə nəticələnən hamiləlik riski də artır.

Digər səbəb isə irəli yaşlarda anatomik problemlərdir. Qeyd etmək lazımdır ki, xüsusilə uşaqlıq mioması aborta səbəb ola bilər.

45 yaşdan yuxarı analardan doğulan körpələr üçün hansı risklər var?

- Hamiləlikdə 40 və ya 45 yaşında doğulan körpələrin Daun sindromuna tutulma şansı 1% olur. Ananın yaşı 49-a çatdıqda bu ehtimalın 10%-ə qədər yüksəldiyini söyləyə bilərik. Eyni zamanda, körpələrdə daha fərqli anomaliyaların olması riski artır. Vaxtından

Hamiləlik üçün ideal yaş neçədir?

ricən klimaks dövrünə girilir.

45 yaşında hamilə qalmanın çətinlikləri

Bu yaşda hamilə qalmağın mümkün olsa da, onları bəzi çətinliklərin gözlədiyini bilmək lazımdır. 45 yaşında hamilə qalmağın planlaşdırılan bütün qadınların bu çətinliklər haqqında məlumatlandırılması vacibdir.

Qeyd edək ki, 45 yaşdan yuxarı hamiləlik zamanı uşağın tələf olma riski artır. Bunun iki fərqli səbəbi var. Birincisi, embrionda xromosom anomaliyalarının artması hallarıdır. Sözügedən ehtimal 35 yaşında 30% olarkən, 45 yaşında

əvvəl doğuş və ölü doğum riskinin artdığını nəzərə almaq lazımdır. Bu yaşda hamiləliyi planlaşdıran qadınların həkimləri ilə danışıqları və genetik testlər haqqında məlumat almaları da vacibdir. Bundan əlavə, sağlam hamiləliyin yolları haqqında məlumat almaq və həkim tövsiyələrinin tətbiqi vacib məsələlərdəndir.

İlk olaraq bilməlisiniz ki, hamiləlik dövrünün sağlam keçməsi üçün bəzi məqamlara diqqət yetirilməlidir. Bu baxımdan, aşağıdakı təklifləri nəzərdən keçirmək faydalıdır:

- Prenatal qayğı vacibdir
- Balanslı və sağlam bir pəhriz yaradın

- Müntəzəm olaraq məşq edin
- Normal çəki aralığında qalmağınızdan əmin olun.
- Stressdən uzaq durun
- Siqaret və spirt istifadəsindən çəkinin.

Qadınlar 35 yaşa qədər asanlıqla hamilə qala bilərlər. 35 yaşdan sonra yumurta ehtiyatının azalması nəticəsində hamilə qalma şansı azaldığı halda, 40 yaşdan sonra bu nisbət xeyli azalır.

İrəli yaşda hamiləlik qadının məhsuldarlıq sisteminin zəifləməsi səbəbindən böyük risk daşıyır. Bu səbəblə qadınların mümkün olduğu qədər yüksək məhsuldarlıq dövrlərində uşaq sahibi olması həm sağlam hamiləlik prosesi, həm də mümkün risklərdən qorunmaq üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

2019-cu ildə aparılan araşdırmalara görə, Aİ ölkələrində qadınların əksəriyyəti ilk dəfə 20-40 yaşları arasında ana olur. Bu yaşda AB-də ilk dəfə ana olanların nisbəti yüzə 92 olarkən, Türkiyədə bu rəqəm yüzə 95-ə yüksəlir.

Avropa Statistika İnstitutunun Eurostat-ın 2017-ci il məlumatlarına görə, Aİ-də 20 yaşa qədər ilk dəfə doğum edən anaların nisbəti 3,7 faizdir. Bolqarıstan yüzə 12,5 ilə bu yaş kateqoriyasında ən çox doğulan ölkələrdən biridir. Ondan sonra 12,1 faizlə Rumıniya, 8,5 faizlə Macarıstan gəlir.

Türkiyədə ilk dəfə uşaq dünyaya gətirən 20 yaşdan kiçiklərin nisbəti yüzə 5,4-dür. Lakin 2018-ci ildə bu rəqəmin 4,8 faizə endiyi görünür. AB ölkələri arasında gənc anaların ən az olduğu ölkə yüzə 1

ilə

Danimarkadır. İtaliya və Sloveniya 1,1 faizlə ikinci yerdədir.

Cərrah, mama-ginekoloq Ləman Əliyeva: "Hamiləlik yaşla deyil, orqanizmlə bağlıdır. Əslində, hamilə olmaq yaşlarının öz həddi var.

Ümumilikdə, 18 yaşından başlayaraq hamilə qalmağın olma ehtimalı artır. Hətta 48 yaşda da hamilə qalmağın olma ehtimalı yüksəkdir. Ümumilikdə isə, bunlar orqanizmlə bağlı olan fərdi xüsusiyyətlərdir".

Qadınların fiziologiyası və anatomik quruluşu baxımından hamiləliyin baş verməsi üçün ən uyğun dövr 21-30 yaş arası olsa da, dünyada bu yaş aralığının altında və üstündə çoxlu hamiləliyə rast gəlinir. 40 yaşlı hər dörd qadıncıdan biri sağlamlıq problemi olmamasına və müntəzəm cinsi əlaqəyə girmə-

sinə baxmayaraq hamilə qala bilmir.

Qadınların sağlam hamiləlik prosesi və sağlam körpə dünyaya gətirmələri üçün ideal yaş aralığının 20 ilə 32 arasında olduğu qəbul edilir. Bu yaşlar qadınlar üçün ən məhsuldar və ən təhlükəsiz dövrü əhatə edir. Menstruasiyanın nizamlı olduğu bu dövrlər yumurtlamanın da sağlam olduğunu göstərir və hamiləlik ehtimalı yüksək sürətlə artır.

İdeal yaşda hamiləliyin üstünlükləri nələrdir?

Hamiləlik yaşı nə qədər tez olarsa, körpənin Daun sindromlu olma ehtimalı bir o qədər azdır. Anomaliya ehtimalı 35 yaşından sonra artarkən, bu nisbət 38 yaşından sonra ciddi ölçülərə çata bilər. Bunun səbəbi yaşla birlikdə yumurta ehtiyatlarının azalması və insanın həyat tərzindən asılı olaraq kimyəvi maddələrə və infeksiyalara məruz qalmasıdır. Bədənin məhsuldarlığının zəifləməsi səbəbindən həm gələcək ana, həm də körpə üçün ciddi təhlükələr yaranır.

Erkən hamiləliklərdə də risk faktorları qaçılmaz olacaq, çünki orqanizmin məhsuldarlığı yeni aktivləşdirilən dövrlərdə yaşanan dəyişikliklər hələ öz sistemini qura bilmir. Erkən hamiləliklərdə ölü doğum, tələf olma riski yüksəkdir. Bu səbəbdən sağlam hamiləlik və sağlam körpələr üçün qadınların ən uyğun yaşlarda hamilə qalması, fiziki və psixoloji cəhətdən də hazır olması çox vacib bir məsələdir.

Ayşən Vəli

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı" çərçivəsində hazırlanıb.

Sağlamlığın pisləşməsi insanların gəlir əldə etmək imkanlarına, habelə uşaqların məktəbdə davamiyyətinə və təlimdə müvəffəqiyyətinə mənfi təsir göstərir, insanların yoxsulluqdan çıxmaq imkanlarını məhdudlaşdırır. Yoxsul insanların, ümumən mövcud səhiyyə xidmətlərindən istifadə etmək üçün kifayət qədər maliyyə vəsaiti olmur ki, bu da onlarla yoxsul olmaları arasında bərabərsizliyi gücləndirir. Məhz bu səbəbdən icbari tibbi sığorta sisteminin tətbiq olunması həddən artıq təqdirəlayiqdir və bu sistemin daha da genişləndirilməsinə ehtiyac var.

Ailələrin aztəminatlılığı uşaq və ana ölümü hallarına təsir edən yeganə amil olmasa da, aztəminatlılığın bu göstəricilərə mənfi təsiri şübhəsizdir. Belə ki, yoxsul ailələrdən olan qadın və uşaqların hamiləlik və erkən uşaqlıq dövründə lazımı səviyyədə qidalanması və keyfiyyətli səhiyyə xidmətlərindən istifadə etməsi imkanları digər ailələrə nisbətən aşağı olur.

Müstəqillik əldə edildikdən sonrakı dövrdə ölkədə xəstəliklərin iki istiqamətdə inkişafı müşahidə olunur. Bir tərəfdən, yoxsul ölkələr üçün keçid dövründə səciyyəvi olan yoluxucu xəstəliklərə (məsələn, verem, brusellyoz və s.) tutulma halları artıb, digər tərəfdən isə, inkişaf etmiş ölkələr üçün səciyyəvi olan qeyri-yoluxucu xəstəliklərin (məsələn, ürək-damar və qan dövranı ilə bağlı xəstəliklər) baş verməsi halları yüksəlib.

Qeydiyyatdan alınmış xəstəliklərin 90%-i qeyri-yoluxucu xəstəliklər kateqoriyasına aid olsa da, yoluxucu xəstəliklərin antisanitariya şəraitində daha sürətlə yayılması səbəbindən yoxsul əhali arasında bu xəstəliklər daha geniş yayılmışdır. 1990-cı illərin sonlarından başlayaraq, yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının qarşısının alınması sahəsində irəliləyişlər əldə olunsa da, hazırda qarşıda duran vəzifə bu azalma meylini qoruyub saxlamaqdan ibarətdir.

İlçV/QİÇS-in yayılması hazırda kompakt xarakter daşıyır və

Səhiyyə islahatları: mövcud vəziyyət və gözləntilər

həmin xəstəliklər xüsusilə müəyyən qruplar, yeni məhbuslar, narkomanlar, fahişələr, homoseksuallar, miqrantlar arasında yayılıb. Əhəlinin müəyyən qrupları arasında qida çatışmazlığı, xüsusilə də qidalandırıcı mikroelementlərin çatışmazlığı mövcuddur. Belə ki, hamilə qadınlar arasında anemiya halları geniş yayılıb ki, bu da sonradan uşaqların sağlam inkişafına təhlükə yaradır. Adətdən, qohumlar arasında nikah nəticəsində yaranan irsi qan xəstəliyi olan talassemiya halları da son illərdə xeyli artıb.

Bir çox hallarda qeyri-yoluxucu xəstəliklərin artması mühərribə, yoxsulluq və ekoloji problemlərin yaratdığı streslə bağlı olsa da, sağlam həyat tərzinin əhəmiyyəti haqqında maarifləndirmənin gücləndirilməsi kimi qabaqalayıcı tədbirlər bu problemin həllində səmərəlidir. Bu baxımdan, ümumilikdə, əhali arasında düzgün qidalanma, gigiyena və körpələrin ana südü ilə qidalandırılmasının əhəmiyyəti, habelə alkoqol, tütün, təhlükəsiz olmayan cinsi əlaqələr, kontraseptiv vasitələr əvəzinə abortdan istifadə edilməsi və qohumlararası nikahın ziyanlı tərəfləri barəsində maarifləndirmə tədbirləri xəstəliklərin profilaktikasına müsbət təsir göstərir.

Yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının qarşısını almaq və qeyri-yoluxucu xəstəlikləri məhdudlaşdırmaqdan ötrü profilaktik tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə yanaşı, bu sahənin qarşısında duran digər mühüm məsələ əsas səhiyyə xidmətlərindən bərabər istifadə imkanlarının təmin edilməsidir. Bu, eyni zamanda, yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının qarşısının alınması və əhəlinin ümumi sağlamlıq vəziyyətinin yaxşılaşdırılması ilə bilavasitə bağlıdır.

Dövlət səhiyyə müəssisələrində əsas xidmətlərin rəsmən pulsuz olmasına baxmayaraq, bu sa-

hədə əməkhaqqı aşağı olduğuna görə qeyri-rəsmi ödənişlər problemi meydana çıxırdı. Bu isə yoxsulların səhiyyə xidmətlərindən istifadə imkanlarını azaltmış olurdur. Nəticədə yoxsul əhali çox zaman xəstəliklərini müalicə etmək üçün ya ənənəvi üsullara müraciət edir, ya da həkim göstərişi olmadan dərmanlar qəbul edir, bəzən isə səhiyyə xidmətlərindən istifadə etsə də, ya tam müalicə kursu keçə bilmir, ya da həkimin tövsiyə etdiyi bütün dərmanları ala bilmirdi. Belə vəziyyət isə onların səhhətini daha da ağırlaşdıraraq sonrakı mərhələdə müalicəni mürəkkəbləşdirir və müalicə xərclərini daha da artırır. Lakin icbari sığorta sisteminin tətbiqi bu sahədəki problemlərin çoxunu aradan qaldırır.

Xəstəxana xidmətləri üçün xərclər ana və uşaq ölümünün səviyyəsinə də təsir edir. Yoxsul ailələrdən olan qadınların doğum evlərində bu ödənişləri etmək imkanları məhdud olduğundan onlar bəzən ev şəraitində doğuşa üstünlük verirlər ki, bu da ağırlaşma halları ilə bağlı riski artırır. Doğuşdan sonrakı dövrün, doğuşun və hamiləliyin ağırlaşmasından zahi və hamilə qadınların ölümü hallarının sayı 2003-cü ilə nisbətən 2 dəfəyədək artıb.

Bu baxımdan, səhiyyə xidmətlərindən istifadə imkanlarının yaxşılaşdırılması bilavasitə idarəetmənin səmərəliliyinin artırılması, korrupsiya ilə mübarizə və səhiyyə sektoru işçilərinin əməkhaqlarının yüksəldilməsi məsələləri ilə sıx bağlıdır.

Epidemiya zamanı yoxsul əhəlinin müraciət etməsi və müvafiq xidmətlərlə təmin edilməsi üçün isə cəmiyyətin hər bir üzvünün fəvqəladə hallar üzrə tibbi yardımdan bərabər istifadə imkanlarının təmin edilməsinin böyük əhəmiyyəti var. Buna görə də ölkədə fəvqəladə hallar üzrə tibbi

yardım sisteminin mövcudluğu və bununla da, yoluxucu xəstəliklərin yayılmasına nəzarətin gücləndirilməsi vacibdir. Sonuncu pandemiya da bir çox çətinliklər olsa da ümumilikdə Azərbaycan əksər ölkələrə baxanda əhaliyə daha çox pulsuz tibbi yardım göstərə bildi.

Səhiyyə sahəsində qarşıda duran digər məsələ əhaliyə göstərilən səhiyyə xidmətlərindən istifadə imkanları ilə yanaşı, onun keyfiyyəti məsələsidir. Belə ki, ümumilikdə ölkə ərazisinin səhiyyə müəssisələri ilə, demək olar ki, əhatə olunmasına baxmayaraq, mövcud binaların və avadanlıqların vəziyyəti, habelə tibbi heyətin təmin etdiyi xidmətlərin keyfiyyəti ilə bağlı problemlər mövcuddur. Səhiyyə xidmətlərinin keyfiyyətindəki fərqlər şəhər və kənd yerlərində bu sahədə bərabərsizliyə şərait yaradır. Bu baxımdan, təmin edilən səhiyyə xidmətlərinin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Ölkənin bütün regionlarında yüksək səviyyəli bərabər səhiyyə xidmətlərini təmin etmək məqsədilə, bu sahəyə yönəldilən dövlət investisiyaları artırılmalıdır. Gələn ilin büdcəsində səhiyyə xərclərinin 11,5 faiz artırılaq 1,9 milyard manata çatdırılması təqdirəlayiqdir. Bununla belə, bu göstərici bir sıra inkişaf etməkdə olan ölkələrdəki maliyyələşmə səviyyəsindən aşağı göstəricidir.

Səhiyyə xidmətlərinə ayrılan xərclərin artırılması ilə yanaşı cari xərclərin səmərəliliyinin təmin edilməsi də zəruridir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 yanvar 2008-ci il tarixli 2620 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasında səhiyyənin maliyyələşdirilməsi sisteminin islahatı və icbari tibbi sığortanın tətbiqi Konsepsiyası" səhiyyə üçün ayrılan dövlət vəsaitlərinin idarə olunmasının mövcud mexanizmlərinin dəyişdirilməsi,

maliyyələşmənin yeni iqtisadi əsaslarının yaradılması və nəticə etibarilə öten ildən etibarən icbari tibbi sığortanın tətbiqinə başlanılması bir tərəfdən, səhiyyəyə ayrılan dövlət vəsaitlərinin daha səmərəli və əhəlinin tibbi ehtiyacları ilə daha sıx əlaqələndirilməklə istifadəsinə şərait yaradır, digər tərəfdən isə, səhiyyənin maliyyələşməsinin yeni mənbəyinin yaradılmasına, həmçinin bütövlükdə sistemin şəffaflığının artırılmasına təkan verir.

Səhiyyə xidmətlərinin keyfiyyəti həm də tibb işçilərinin peşəkarlığından və təlimlərin səviyyəsindən asılıdır. Buna görə də ali təhsil müəssisələrində tibbi kadrların hazırlığı vəziyyətinə yenidən baxılması və onun təkmilləşdirilməsi zəruridir.

Bu sahənin iqtisadi inkişaf sektoru (dövlət investisiyaları) ilə əlaqəsi xüsusilə təmiz su əldə etmək imkanlarının yaxşılaşdırılması ilə bağlıdır. Belə ki, bu imkanın olmaması suda həll edilən quru südlə qidalanan körpələrin həyatı üçün təhlükə yaradır (hazırda 3 aylığına qədər olan körpələrin yalnız 1/3-i ana südü ilə qidalanır). Uşaqlar arasında xəstələnmə və ölüm halları, həm də təmiz olmayan sudan istifadə nəticəsində baş verən ishalla bağlıdır. Bu, eyni zamanda, uşaqlar arasında parazit xəstəliklərin yayılmasına gətirib çıxaran amillərdəndir. ÜÖP-in və Səhiyyə Nazirliyinin apardığı son tədqiqatın nəticələrinə əsasən, ibtidai sinif şagirdlərinin 1/3-i bağırsağ parazitlərinə yoluxur.

Yuxarıda deyilənlərə əsasən, hazırda səhiyyə sahəsinin qarşısında duran əsas məsələ profilaktik tədbirlərin gücləndirilməsi ilə yanaşı, keyfiyyətli və münasib səhiyyə xidmətlərindən bərabər istifadə imkanlarının təmin edilməsinə ibarətdir.

Elçin

Qarşıdakı illərdə təhsil sistemi necə inkişaf edəcək?

Dünyada elm və texnikanın sürətlə inkişafının bütün yeniliklərini bilmək, onları qavramaq, qabaqcıl ali məktəblərlə əlaqə yaratmaq təhsil prosesinin inkişafında mühüm rol oynayır. Dünya ali məktəblərinin ən mühüm inkişaf meyllərindən biri təhsilin qloballaşması məsələsidir. Bir çox ölkələrin təhsil sistemləri vahid təhsil məkanı və təhsil standartlarının yaradılması istiqamətində fəaliyyət göstərir.

Bu prosesin başlıca faktoru Azərbaycanın da 2005-ci ildə qoşulduğu Bolonya prosesidir. Son zamanlar Azərbaycan təhsilində böyük dəyişiklik və yeniliklər olmuş, siyasi, sosial, iqtisadi və s. sahələrdə müəyyən nailiyyətlər əldə olunmuşdur.

Ölkəmizdə kurikulum islahatı həyata keçirilir və cəmiyyətimizin bütün sahələrində olduğu kimi həm də təhsil sahəsində yeni təlim standartları tətbiq olunub.

Tədqiqatlar göstərir ki, ali təhsilin cəmiyyətdə önə çıxan əsas töhfəsi bu təhsilin daha yaxşı məşğulluq imkanları təmin etməsidir. Belə ki, OECD hesabatlarına görə ABŞ və Avropa İttifaqında universitet məzunlarının olmayanlarla müqayisədə 60-75 faiz daha yüksəkdir. Bu nisbət Braziliya, Çili, Türkiyə kimi orta gəlir qrupundakı ölkələrdə təxminən 150 faizdir.

Tədqiqatlar göstərir ki, fərdlərin ali təhsil dövründə sosial həyata uğurla adaptasiya olmağa və cəmiyyətə töhfə verməyə imkan verən bilik və bacarıqlar əldə etməsi cəmiyyət üçün prinsiplial əhəmiyyət daşıyır. Fərdi və sosial bacarıqlarını inkişaf etdirmiş, düşünən, tədqiq edən, ömür boyu öyrənən, özünü yeniləyən, təşəbbüskar, əzmlı, ünsiyyət qura bilən, komanda daxilində işləyə bi-

lən və liderlik qabiliyyətlərinə sahib olan fərdlərin iş və sosial həyatlarında daha uğurlu olduğu ortaya çıxır. Təhsilə qoyulan investisiyaların ən mühüm xüsusiyyəti azalan deyil, artan məhsuldarlığa malik olmasıdır. Müxtəlif tədqiqatlar göstərir ki, təhsil inkişafı artdıqca, işsizlik səviyyəsi azalır, gəlir səviyyəsi isə artır.

Çağdaş dünyanın çağırışlarına cavab verən təhsil sisteminin inkişafı və təhsil siyasətini müəyyənləşdirən Dövlət proqramlarının icrası, eyni zamanda qarşıda qoyduğu vəzifələrin yerinə yetirilməsi təhsil sisteminin yeniləşməsinə, müəllim nüfuzunun artmasına, cəmiyyətdə kreativ təhsil düşüncəsinin formalaşmasına təkan verəcək, ölkəmizin hərtərəfli inkişafının davamlı və dayanıqlı olmasını təmin edəcək. Beləliklə, müasir təhsil sisteminin inkişafını ən yüksək səviyyəyə çatdırmaq üçün infrastruktur işləri tamamilə tənzimlənməsi, müasir texniki vasitələrlə təmin olunmuş təhsil ocaqları yaradılması, güclü elmi-pedaqoji kadrların formalaşdırılması üçün müvafiq addımlar atılır.

Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsinə əsasən, təhsilə ayrılan məbləğ 4,4 milyard manat təşkil edəcək. Sənəddə bildirilib ki, bu 2022-ci ilə müqayisədə 536,5 milyon manat və ya 13,8 faiz, 2021-ci ilin icra göstəriciləri ilə müqayisədə isə 1,3 milyard manat və ya 42,4 faiz çoxdur.

Bu əvvəlki dövrlə müqayisədə 500 mindən çox artımır deyə qeyd edərək Milli Məclisin Təhsil və Elm komitəsinin üzvü Ceyhun Məmmədov S?A-ya açıqlama verib.

Burada əsasən dövlət sifarişli təhsilə daha geniş yer verilməsi və onun əhatə dairəsinin genişlənməsi nəzərdə tutulub. Eyni zamanda universitetlərin informasiya texnologiyaları ilə bağlı təminatın yüksəkləndirilməsi, tələbə təhsil krediti fondu ilə bağlı məsələlər də həll olunacaqdır. Hesab edirik ki, bu dəyişikliklər təhsilimizin daha da güclənməsinə, inkişafına öz müsbət təsirini göstərəcək. Eyni zamanda təqaüdlərlə bağlı məsələlər, bir sıra digər mühüm məqamlar var ki, təhsilimizin düzəlməsinə əlavə şərait yaradılacaqdır. Hazırda da təhsillə bağlı yeni tendensiyalar, çağırışlar var və inkişaf edir. Bu baxımdan yeni addımların atılması, belə işlərin görülməsi çox vacibdir. Biz bu barədə addımlar atmalıyıq ki, təhsilimiz dünya ölkələri standartları ilə eyni səviyyədə olsun və inkişaf etsin.

Havar Şəfiyeva

DİQQƏT: Yenidən qapanmalar olacaq?

"Koronavirusla aparılan mübarizə tədbirləri nəticəsində hazırda Azərbaycanın vəziyyəti qiymətləndirərk birmənalı şəkildə epidemioloji vəziyyətin nəzarət altında olduğunu və prosesin müvafiq səhiyyə qurumları, dövlət strukturları tərəfindən idarəolunan formada saxlanılmasının, vəziyyətin müsbət istiqamətdə olmasının şahidi oluruq". Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında millət vəkili, həkim Müşfiq Məmmədli deyib.

Millət vəkili qeyd edib ki, mövsümi olaraq havaların dəyişməsi müəyyən xəstəliklərin artımına gətirib çıxardır. Yeni yuxarı tənəffüs yollarında yaranan xəstəliklərin ümumən hər il dövrü olaraq bu vaxtlarda yaranmasının şahidi oluruq. Bu bir risk faktoru kimi qəbul edilməlidir. Həmçinin Avropada və Rusiyada koronavirusa yoluxan və nisbətən yüngül formada olan ştampların olmasını biz müşahidə edirik. Yuxarı tənəffüs yollarında müəyyən xəstəliyin yaranması insanın orqanizmindəki immun sisteminin aşağı düşməsi ilə nəticələnir. Bu baxımdan biz yenə də vaksinasiya prosesinin nə dərəcədə önəmli

olduğunu vurğulamalıyıq. Xüsusən xroniki xəstəlikləri olan insanlar davamlı şəkildə öz müalicələrini həyata keçirməlidirlər. Dövlət strukturları isə yumşalmış karantin rejimini həyata keçirirlər. Dövlətin məhz bu istiqamətdə gördüyü işlər bir növ prosesi nəzarət altında saxlayaraq, tədricən yumşaldılmaların bütün elementlərini həyata keçirtməkdən ibarətdir. Karantin rejiminin müəyyən müddətə kimi uzadılması mövcud prosesin izlənilməsi, həm də var olan risklərin qarşısını almaq baxımından çox önəmlidir".

B. Hüseyinli

Metroda qiymətlər qalxır?

"Bakı Metropoliteni" QSC adiyatı qurumlar qarşısında müəyyən hesabatlar verir". Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında "Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin mətbuat katibi Bəxtiyar Məmmədov bildirib.

Mətbuat katibi qeyd edib ki, qurumumuz o cümlədən də "Bakı Metropoliteni" QSC tərəfindən Tarif Şurasına bir sıra hesabatlar verilir: "Lakin qeyd edim ki, hazırkı dövrdə qiymətlərə yenidən baxılması və tariflərin tənzimlənməsi ilə bağlı "Bakı Metropoliteni" QSC Tarif Şurasına hər hansısa bir müraciət ünvanlamayıb. Ümumilikdə isə qiymətlərin yenidən baxılması və tənzimlənməsi məsələsi gündəmdə deyil".

Müəllif: Banuçiçək

Bakıda yağış, dağlıq ərazilərdə qar yağacaq

Azərbaycanda oktyabrın 29-na gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, Bakının və Abşeron yarımadasının bəzi yerlərində aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Səhər saatlarında duman olacaq. Mülayim şimal-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 12-14°, gündüz 14-16° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normaldan yüksək - 769 millimetr civə sütunu, nisbi rütubət 75-85 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarının bəzi yerlərində aralıq yağış yağacağı, duman olacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 7-12°, gündüz 17-22° isti, dağlarda gecə 0-4°, gündüz 5-9° isti olacağı ehtimal edilir.

ELAN

Səbail Rayonu Hərbi Komissarlığı tərəfindən Mustafayev Mehrac Mehreli oğluna verilən Veteran vəsiqəsi itdiyi üçün etibar-sız sayılır.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL

YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90

Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 3600